

Synoda o rodine

V Ríme sa začína
dlho očakávaná
Biskupská synoda
o rodine

str. 4

Stotožnenie sa s hodnotami

S Danielom Slivkom,
predsedom Duchovnej
rady Slovenského
skautingu

str. 8

Utrpením k radosti

Pred 190 rokmi mala
premiéru Deviata
symfónia s Ódou na
radosť

str. 12

Napíňať hĺbku v sebe

Dostať sa na vrchol štítu, vydýchnuť v tichu hôr a kochať sa pohľadom vôkol. Naplňať sa. Aspoň sčasti vyplniť rodiace sa prázdno. A zrazu je všetko iné. Aj cesta dole, k svojim ľudským bratom.

Komótny Gilbert K. Chesterton svojsky pochyboval o hodnote horolezectva: „*Satan bol najslávnejší vysokohorský vodca, keď Ježiša vzal na vrchol nesmiernej hory a ukázal mu všetky kráľovstvá zeme. Ale radosť satana stojaceho na vrchole nie je radosť z veľkosti.*“

Aby sme si rozumeli – Chesterton nespochybňuje skutočné horolezectvo. Prekáža mu výkon pre výkon, výhra nie nad sebou, ale nad súperom. Nepáči sa mu pohľad lezca nadol, ktorý nevníma krásu, ale „tých tam dole“, aby sa im večer mohol chvastať, ukázať svoju veľkosť...

A to je problém súčasnej horolezeckej civilizácie. Dostať sa len na vrchol. Bez citového zaangažovania sa. Bez vnútorného obohatenia sa.

Ej, zabľúdili sme, zabľúdili... Čo najrýchlejšie sa napchať vedomosťami, aby sme boli skôr hotoví na obchodné rokovanie, radovú zástavbu, rozmnožovanie a zhon, na život v dvoch zmenách, dovolenku, nový model auta, spoločenský styk, povinné konštruktívne záujmy a snád' aj záľuby. Prispôsobujeme sa horoskopom a životu na bežiacom páse a kým sa z nás stanú takzvaní občania skôr narodení, hladko zapadneme do naplánovaných spoločenských, kde oddych prebieha v povinnej súťaživosti. A opäť pokračujeme v behu, plápaní, organizovaní, až kým pri poslednom vydýchnutí padneme, hrobár nás pozbiera, upraví, zatvorí truhlu a spustí nás k jedinému skutočnému odpočinku, ktorý kedy budeme poznať...

A Milan Rúfus len dodáva: „Nemáme

Iľja J. Repin: Pokúšanie Ježiša Krista

už takmer nič, čím by sme mohli vyplniť hlboké prázdno, ktoré v nás ostalo po strate čohosi.“

Neschopnosť precítiť nijaký skutočný cit. Zlosť, radosť, láska, nenávisť, žiarlivosť – všetky emócie vyprchali a premenili sa na pretváрку. Len prázdno sa prehlbuje...

A pritom stačí opäť vstúpiť do tej istej rieky, skúsiť sa vrátiť k prapodstate.

Objaviť v sebe nekonečne hlboký priestor – a naplňať ho.

„A v siedmy deň odpočíval“ (Gn 2,2). Aj človek „nikdy v svojich dejinách nezabudol si určiť čas a niekedy aj priestor na tento úkon, na túto internú nevyhnutnosť, na zastavenie sa a rozmýšľanie o sebe“ (M. Rúfus). A tak sa naplňal...

PAVOL PRIKRYL

Myšlienka čísla:

Modliť sa nie je väčšou hanbou ako piť alebo dýchať. Človek potrebuje Boha, ako potrebuje vodu a kyslík.

Alexis Carrel

Slovensko navštívila postulátorka svätorečenia blahoslavených Františka a Hyacinty

Fatima je najmä o Bohu

Nedávno navštívili Slovensko Sr. ANGELA SILVA, postulátorka svätorečenia bl. Františka a bl. Hyacinty. Zúčastnila sa Fatimskej soboty v Rajeckej Lesnej. Sr. Angela poskytla rozhovor časopisu *Náša Žilinská diecéza*, ktorý s láskavým zvolením šéfredaktora časopisu uverejňujeme v plnom znení.

Aký bol cieľ vašej návštevy Žilinskej diecézy?

Pred tromi rokmi bol žilinský biskup Tomáš Galis v Portugalsku a vtedy ma pozval, aby som prišla na Slovensko, videla to tu a zapojila sa. Bola to pre mňa veľká česť a potešenie z možnosti prísť na Slovensko.

Myslím si, že pozvanie slúžilo na to, aby som spoznala lásku Slovenska, konkrétne Žiliny k Máriinmu posolstvu z Fatimy. Môžem povedať, že čo som videla, bolo zaujímavejšie, ako som čakala.

Čo máte na mysli?

Myslím tým záujem ľudí o posolstvo Fatimy. O fatimskom sanktuáriu som hovorila na troch rôznych miestach, v dvoch diecézach. Reakcia ľudí na moje slová bola úžasná. Hoci nehovorím po slovensky, mohla som vidieť vieru a hlbokú lásku slovenských ľudí k preblahoslavenej Matke, čo bolo pre mňa veľkým prekvapením a poctou. Tiež ma prekvapila viera samotného biskupa Tomáša – videla som ho svedčiť vo farnosti. Bol to pre mňa krásny príklad.

Treba však povedať, že na Slovensko som prišla aj kvôli tomu, aby som hovorila o kauze svätorečenia pastierskych detí z Fatimy – o blahoslavených Františkovi a Hyacinte. Hovoriť o nich nielen ako o príkladoch svätosti, ale aj prosieť o modlitbu o mimoriadny zázrak, ktorý chýba ku kanonizácii.

Pobyt na Slovensku znamenal pre mňa skvelý čas, keď som mala účasť na úžasnej viere slovenských ľudí.

Ako pokračuje proces kanonizácie fatimských detí?

Ako som už spomenula, jediná vec, ktorá kánonicky chýba, je zázrak. Zázrak, ktorý Svätá stolica, menovite Kon-

gregácie pre kauzy svätých, uzná, povedie ku kanonizácii. Toto je posledný krok, koniec mojej práce, na čo sa teším.

Čo je však dôležitejšie, že popri hľadaní zázraku mám veľa možností šíriť spirituálny život Františka a Hyacinty. Myslím si, že to je to najdôležitejšie.

Ako to myslíte?

Čo tým myslím? Svätých máme kvôli dvom veciam: sú to vzory, ktoré môžeme napodobňovať, a slúžia nám svojím príhovorom. Zázrak je o príhovore, ale ja väčšmi zdôrazňujem význam vzoru – ich spôsobu svätosti. Hoci veľmi hľadám zázrak, čo je moja práca, no podľa mňa je omnoho dôležitejšie šíriť charakteristiku svätosti blahoslavených Františka a Hyacinty. Pretože sú nám takí blízki v tejto ceste svätosti, cítim sa veľmi povzbudená, a to nie prostredníctvom hľadania zázraku, ale šírením ich spirituality, ktorá, podľa mňa, je veľmi dôležitá pre Cirkev.

Ako žiť odkaz Fatimy v súčasnosti?

Po prvé, nemôžeme nasledovať niečo, čo nepoznáme. Je veľmi dôležité poznať posolstvo Fatimy, ktoré však ešte nepoznáme dostatočne hlboko. Niečo vieme, ale nie je to súvislé poznanie posolstva Fatimy, čo chýba, dokonca, aj v skupinách zasvätených Fatime. Preto sa niekedy stáva, že je posolstvo nepochopené, dokonca aj vo vnútri Cirkvi.

V čom je nepochopené?

Napríklad, veľa ľudí nevie, že Fatima je hlavne o Bohu. Mnohí ľudia si myslia, že je to o Panne Márii, ale je to najmä o Bohu.

Mnohí ľudia nevedia, že je to o Kristovi v Najsvätejšej sviatosti, v Eucharistii. Samozrejme, je v tom prítomná

Panna Mária, ale ona je pre nás cestou k Bohu, nie je centrom posolstva Fatimy.

Mnohí ľudia si myslia, že Fatima je iba o ruženci. Áno, je to o modlitbe, ale je v tom omnoho viac ako ruženec. Myslím si, že je to aj pre mňa výzva – povzbudzovať ľudí, aby sa väčšmi učili o prospešnej teológii z posolstva Fatimy.

Myslím si, že jednoducho povedané, aj keď to nie je jednoduché, je žiť v láske v svojom každodennom živote. Spiritualita fatimských detí je totiž veľmi jednoduchá. Je to priniesť Boha do centra nášho života, nechať ho byť centrom nášho života – to je to, čo sa učíme od Panny Márie a od Františka a Hyacinty. Často veríme v Boha, ale nepohýna nás to, aby sme si usporiadali priority, naše rozhodnutia, hodnoty.

Po druhé, v centre posolstva Fatimy je adorácia Boha, láska k Eucharistii. Ak hovorím o Eucharistii, hovorím o všetkých troch elementoch lásky k Eucharistii, ktoré pápež Benedikt XVI. opisuje v svojom dokumente *Sacramentum caritatis* (Eucharistia ako tajomstvo viery; ako tajomstvo, ktoré slávime; ako

>>>

Hyacinta, Lucia a František

tajomstvo, ktoré žijeme). Tieto tri elementy sú mocne prítomné v posolstve Fatimy.

Samozrejme, pravá láska k našej prebloslavenej Matke a modlitba ruženca sú určite spôsob, ako kontemplovať Ježiša. Myslím si, že sv. Ján Pavol II. v apoštolskom liste *Rosarium Virginis Mariae* nám povedal veľmi veľa o aktuálnosti ruženca.

Ďalej nasleduje veľká láska k Cirkvi a pápežovi. Jedna z krásnych vecí na posolstve Fatimy je, že pastieriči videli pápeža, ale nikdy nevedeli jeho meno, nebolo dôležité. Dnes máme Františka, to je pápež, za ktorého sa máme modliť. Zajtra bude iný a bolo by veľmi smutné, keby ľudia porovnávali – tento je lepší. Ale o tom Fatima nie je, Fatima je o tom, že je to náš pápež, ktorého milujeme, počúvame ho, rešpektujeme, modlíme sa a konáme obete. Toto je dôležitou úlohou. A viem, že história posledných tridsiatich rokov nám to ukázala.

No a ešte by som spomenula lásku k úbohým hriešnikom. Láska, ktorá vedie k modlitbám, obetiam, súcitu a milosrdenstvu, k neodsudzovaniu.

Evanjelium hovorí aj o tom, ako Ježiš nasýtil zástupy. Čo nasýti srdce človeka?

Určite potrebujeme chlieb, jedlo, peniaze pre obyčajné denné potreby, ale iba Boh môže naplniť naše srdce. Vieme to, pretože naša západná spoločnosť – Európa alebo napríklad moja krajina Portugalsko – žije v ťažkých časoch, vrátane chudoby. Napokon, boli aj lep-

Sr. Angela Silva s pápežom Františkom

šie dni, ale boli aj horšie. Materializmus, zdá sa, neprináša ľuďom šťastie. Samozrejme, potrebujeme tieto veci, ale iba Boh môže naplniť ľudské srdce kompletné. O tom hovorí naša Matka, keď hovorí o nebi alebo, naopak, o pekle ako o absencii Boha. Nehovorí iba o eschatologických časoch, hovorí o našich časoch. Ak máme Boha, žijeme v pokoji, ak Boha nemáme, aj keby sme mali všetko, sme na tom zle. Varuje nás, že má-

me vždy dve cesty: cestu mieru a cestu vojny, cestu spásy a cestu zatratenia. Ide o to, akú cestu si vyberieme: či si vyberieme byť s Bohom, alebo bez neho. S Bohom máme všetko v plnosti – dokonca aj keď potrebujeme materiálne veci. Ale niekedy máme všetko a nevenujeme pozornosť Bohu, potom to nikdy nebude stačiť.

Za rozhovor ďakuje ZDENO PUPÍK

Kto je postulátor

Postulátor je v Katolíckej cirkvi osoba poverená zhromažďovaním podkladov na beatifikáciu. Postulátora menuje biskup diecézy, v ktorej kandidát beatifikácie zomrel, na návrh toho, kto proces beatifikácie inicioval. Sám postulátor nemôže byť vypočutý ako svedok a ani nemôže konať výsluchy svedkov. Postulátorom môže byť kňaz i laik.

Pozývame vás na púť Po stopách sv. Františka
8.-15. november 2014
 sprevádzajú bratia františkáni **br. Juraj OFM** a **br. Rajmund OFM**

Assisi
 San Damiano
 Rivo Torto
 Carceri
 Fonte Colombo
 Greccio
 Porciunkla
 La Verna
 Padova

lokality kľúčových momentov zo života sv. Františka

spoločné i osobné modlitby

architektúra a výtvarné umenie

dobové reálie a súvislosti

radostné spoločenstvo 24 pútnikov

Cena: 357€ (doprava, 5x polpenzia v 2-lôžk. izbách v hoteli v historickom centre Assisi)
 kontakt: **abmofm@gmail.com** alebo **0910 966 778** br. Juraj

Dňa 5. 10. 2014 sa začína dlho očakávaná mimoriadna Biskupská synoda venovaná rodine

Očakávaná synoda o rodine

V dňoch 5. 10.–19. 10. 2014 bude v Ríme Tretie mimoriadne generálne zasadnutie Synody biskupov. Bude sa zaoberať témou *Pastoračné výzvy vzhľadom na rodinu v kontexte evanjelizácie*.

Snímka: CTV

Na mimoriadnej biskupskej synode bude o pastoračných výzvach rodiny v dnešnej spoločnosti diskutovať 253 účastníkov. Medzi nimi nebude chýbať ani 14 manželských párov, ktoré budú rokovať v skupinách expertov a audítorov.

Nie každý účastník synody však bude môcť hlasovať. Toto právo budú mať len synodálni otcovia, ktorých bude 191. Z titulu funkcie (ex offio) bolo automaticky menovaných 162 členov, z ktorých 114 je predsedov jednotlivých biskupských konferencií: 36 je z Afriky, 24 z Ameriky, 18 z Ázie, 32 z Európy (za Slovensko predseda KBS arcibiskup Stanislav Zvolenský) a 4 z Oceánie.

OTVORENÁ DISKUSIA

Okrem predsedov biskupských konferencií zasadne vo vatikánskej synodálnej aule aj 25 šéfov vatikánskych kuriálnych úradov, 13 hláv východných katolíckych cirkví *sui iuris*, troch synodálnych otcov si zvolili generálni predstavení reholí. Slovenských gréckokatolíkov bude zastupovať prešovský arcibiskup Ján Babjak.

Na synode sa tiež zúčastní 16 expertov a 38 audítorov. V tejto skupine je aj spomínaných 14 manželských párov. Trinásť manželských párov bude zahrnutých medzi 38 audítorov. Budú mať právo diskutovať, ale nie hlasovať. Ďalší pár bude patriť medzi 16 odborníkov, spolupracovníkov sekretariátu.

Osem delegátov budú tvoriť predstavitelia z iných cirkví a cirkevných spoločností, medzi ktorými bude metropolita Hilarion, predseda odboru pre vonkajšie vzťahy Moskovského patriarchátu, baptistická profesorka biblickej exegézy Valérie Duval-Poujol či anglikánsky biskup z Durhamu Paul Butler.

Pápež František nominoval 26 dele-

gátov, z ktorých je 14 kardinálov. Sú medzi nimi kardináli, ktorí majú rozličné pohľady na podávanie Eucharistie rozvedeným a opäť zosobášeným. Pri diskusii na túto tému sa bude asi najväčšia pozornosť sústreďovať na kardinálov Waltera Kaspera a Carla Caffarra. Nemecký kardinál sa prihovára za zmeny v cirkevnej disciplíne ohľadom prijímania Eucharistie pre tých, ktorí po rozvoze vstúpili do nového manželstva mimo Cirkvi, kardinál Carlo Caffarra je azda najsilnejším kritikom Kasperových návrhov (viď VOX 6/2014 a 11/2014). Je však otázne, či synodálna aula zažije búrlivú diskusiu na spomínanú tému. Kardinál W. Kasper totiž podľa francúzskeho denníka *La Croix* uistil pápeža, že sa „nezúčastní hádky medzi kardinálmi“.

Podľa znalcov Vatikánu pápežova nominácia ukazuje, že Svätému Otcovi ide o otvorenú diskusiu. Osobitný sekretár synody arcibiskup Bruno Forte sa vyjadril, že pápež František verí v kolegialitu, ktorá sa má prejaviť aj na synode. K jednote kardinálov vyzval Svätý Otec už na februárovom konzistóriu kardinálov.

DVE ETAPY

Popri pápežovi bude mať najdôležitejšie slovo generálny sekretár synody kardinál Lorenzo Baldisseri. Jednotlivé rokovania bude viesť trojica kardinálov menovaných Františkom: parížsky arcibiskup kardinál André Vingt-Trois, manilský arcibiskup kardinál Luis Antonio Tagle a arcibiskup brazílskej Aparecidy kardinál Raymundo Damasceno Assis.

Predseda Pápežskej rady pre kultúru kardinál Gianfranco Ravasi bude zodpovedný za záverečné posolstvo.

Počas dvoch týždňov prác budú de-

legáti synody reflektovať nad pracovným dokumentom, ktorý bol vydaný v júni. Ako hovorí kardinál Lorenzo Baldisseri, cieľom je „priniesť tomuto dnešnému svetu krásu a hodnoty rodiny, vychádzajúce z učenia Ježiša Krista, ktoré udržuje nádej“.

Práce budú sledovať nové interné metodiky, ktoré majú podporiť dynamickejšiu účasť synodálnych otcov. Počas prvého týždňa sa má diskutovať len o súčasnom stave rodiny, vrátane problémov, ako sú odlúčenie, rozvod a podobne. Počas druhého týždňa má prísť na rad návrh riešení. Na konci tohto mimoriadneho zasadania synody sa neočakáva nijaký záverečný dokument, pretože aktuálna synoda je vlastne len prvá etapa, ktorej cieľom je vyšpecifikovať *status questionis*, čiže súčasný stav problematiky a otázky, ktoré sú v tejto súvislosti kladené.

Druhá etapa synody, ktorá sa plánuje na rok 2015, bude mať charakter riadneho generálneho zasadnutia a zamera sa na hľadanie operatívnych smeríc pre pastoračiu ľudskej osoby a rodiny. Vyvrholí v roku 2015, keď sa od 4. do 25. októbra bude konať 14. riadne zasadnutie synody na tému *Ježiš Kristus zjavuje tajomstvo a poslanie rodiny*.

VÝZVA NA MODLITBY

Generálny sekretariát Biskupskej synody pozval miestne cirkvi, farské spoločnosti, rehoľné inštitúty, združenia a hnutia modliť sa za synodu pred jej začiatkom i počas synodálnych prác, a to ako pri Eucharistii, tak aj pri iných bohoslužbách.

V Ríme sa bude počas synody denne konať modlitba v kaplnke Salus Populi Romani Baziliky Santa Maria Maggiore. Veriaci sú pozvaní modliť sa na ten-

to úmysel jednotlivo i spoločne v rodinách. Odporúča sa modlitba posvätného ruženca a modlitba k Svätej rodine za synodu, ktorú predniesol pápež František 29. decembra minulého roka na sviatok Svätej rodiny.

Na pozvanie Konferencie biskupov Talianska (CEI) sa zhromaždia veriaci na Námestí sv. Petra v predvečer otvorenia synody 4. októbra medzi 18.00 a 19.30 na modlitbovom podujatí za rodinu, na ktorom sa zúčastní aj Svätý Otec. Udalosť bude prenášať Vatikánske televízne centrum. Národný úrad CEI pre pastoračiu rodín zároveň pozýva rodiny v celej krajine v predvečer synody zapáliť sviečku vo svojej domácnosti a vyzvať Ducha Svätého, aby viedol synodálnych otcov.

Spracoval –pl-

Modlitba k Svätej rodine

Ježiš, Mária a Jozef,
vo vás kontemplujeme žiaru pravej lásky,
na vás sa s dôverou obraciame.

Svätá nazaretská rodina,
urob aj z našich rodín
miesta spoločnosti a večeradlá
modlitby,
opravdivé školy evanjelia
a malé domáce cirkvi.

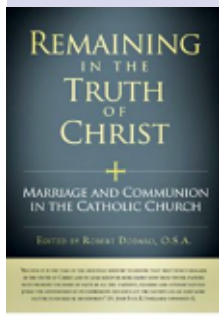
Svätá nazaretská rodina,
nech sa viac v rodinách nezakusuje
násilie, uzavretosť a rozdelenie:
každému, kto bol zranený alebo
pohoršený,
nech sa čoskoro dostane útecha a
uzdravenie.

Svätá nazaretská rodina,
nech budúca biskupská synoda
dokáže všetkých nanovo upevniť
vo vedomí posvätného a
nedotknuteľného charakteru rodiny,
jej krásy v Božom pláne.

Ježiš, Mária a Jozef,
vypočujte a vyslyšte našu prosbu.
Amen.

Pápež František, 29. 12. 2013

S kardinálmi aj Slovák

Doslova len niekoľko hodín pred začiatkom mimoriadnej Biskupskej synody vyjde kniha *Remaining in the Truth of Christ (Zostávajúc v Kristovej pravde)* s podtitulom *Manželstvo a spoločenstvo v Katolíckej cirkvi*.

V knihe, ktorá vychádza v piatich jazykoch, päť kardinálov a štyria ďalší teológovia reagujú na návrhy kardinála Waltera Kaspera ohľadom podávania Eucharistie rozvedeným a opäť zosobášeným.

Autori sa netaja túžbou čeliť výzve kardinála Waltera Kaspera k zmene cirkevnej disciplíny ohľadom prijímania Eucharistie pre rozvedených a znovu zosobášených. Kniha má v úmysle chrániť náuku o sviatostiach manželstva, spovede a Eucharistie, a preto podľa editora knihy „*stojí priamo a jasne v rozpore s Kasperovým úsilím podkopať tradičné učenie Cirkvi*“.

Jeden z autorov je Slovák – arcibiskup Cyril Vasil, SJ. Okrem neho sú ďalší priepovedatelia kardináli Walter Brandmüller, Gerhard Ludwig Müller, Raymond Leo Burke, Carlo Caffarra, Velasio De Paolis, CS, ako aj teológovia John M. Rist, Paul Mankowski, SJ, a Robert Dodaro, OSA, ktorý je zároveň editor knihy. Je to profesor patristiky na Lateránskej univerzite a prezident Patristického inštitútu Augustinianum v Ríme. „*Autori tohto zväzku sú zjednotení v pevnej podpore Nového zákona, ktorý ukazuje, že Kristus zakazuje akúkoľvek nejednoznačnosť o rozvoze a následnom manželstve*“, uviedol R. Dodaro. Podľa neho sú autori textov znepokojení akýmkoľvek úsilím uvoľniť cirkevné doktríny. Nesúhlasia s nijakým úsilím ponúknuť prijímanie Eucharistie tým, ktorí sa po rozvoze znovu zosobášili. V svojich esejach dokazujú, že tradičná katolícka náuka a moderná pastoračná prax nie sú v rozpore. Tento mylný dojem možno napraviť bližším skúmaním katolíckej náuky.

Prvá časť knihy sa venuje primárnym biblickým textom týkajúcich sa rozvodu a nového manželstva. Druhá časť sa zameriava na skúmanie učenia a praxe, ktoré prevládali v ranej Cirkvi.

V žiadnom biblickom či patristickom prípade autori nenachádzajú podporu akejsi „tolerancie“ pre civilné manželstvo, ktoré vzniklo po rozvoze a na ktoré sa odvolával kardinál Kasper. Teológovia skúmajú aj východnú ortodoxnú prax *oikonomie* (cháp ako *milosrdenstvo* zahŕňajúce *toleranciu*) v prípade druhého sobáša po rozvoze a v rámci spornej otázky eucharistického spoločenstva. Poukazujú na stáročia dlhú tradíciu Katolíckej cirkvi a poukazujú na závažné teologické a cirkevné ťažkosti, ktoré existujú v minulej i súčasnej praxi Pravoslávnej cirkvi.

V druhej časti knihy autori argumentujú v prospech zachovania teologických a kanonických dôvodov na vnútorné spojenie medzi tradičnou katolíckou náukou a sviatostnou disciplínou týkajúcou sa manželstva a spoločenstva. Štúdie v knihe vedú k záveru, že dlhodobá vernosť Cirkvi k pravde manželstva predstavuje neodvolateľný základ jej milosrdenstva a milujúcu reakciu na človeka, ktorý sa civilne rozviedol a znovu oženil.

S ohľadom na nadchádzajúce mimoriadne zasadnutie Biskupskej synody vyšlo aj letné číslo *Communio*, medzinárodného katolíckeho časopisu, ktorý zakladali Joseph Ratzinger, Hans Urs von Balthasar a Henri de Lubac, SJ. Číslo je zamerané na otázky pastoračnej starostlivosti o manželstvo a rodinu.

V svojich esejach vyjadrili podporu učeniu Cirkvi o manželstve aj kardináli Angelo Scola a Marc Ouellet. Taliansky kardinál vysvetľuje potrebu adekvátne antropológie pri riešení reality manželstva. Upozorňuje, že to, čo bráni prístupu k sviatostnému zmiereniu a k Eucharistii nie je jediný hriech, ktorý môže byť vždy odpustenný, keď človek robí pokánie, ale stály stav nesviatostného manželstva.

Kardinál Ouellet potvrdzuje nerozlučiteľnosť manželstva z hľadiska prítomnosti Krista v sviatosti manželstva. V živote rozvedených a znovu zosobášených katolíkov je Božia milosť aj naďalej aktívna, aj napriek neúčasti na Eucharistii. „*Zo strany Cirkvi to nie je nedostatok milosrdenstva, keď nepripúšťa sviatostné rozhrešenie a eucharistické spoločenstvo. V stávke je Kristova vernosť jeho vlastnému svedectvu. Ak by Cirkev zmenila prístup, zradila by pravdu, ktorá je základom nerozlučiteľnosti manželstva*“, píše kardinál Ouellet.

BARBORA PIKA

Aby bol svet lepší

Ráno 1. augusta 1907, anglický ostrov Brownsea. Do ticha zaznie hlas lesného rohu z antilopy kudu. Národný hrdina, brigádny generál britskej armády Robert Baden-Powell zatrubením začína letný tábor s 20 chlapcami z Londýna. Zatrubenie však odštartovalo aj skautské hnutie.

Skauting je celosvetový fenomén. V súčasnosti sa k skautskému hnutiu hlási asi 38 miliónov skautiek a skautov. Skautské organizácie chýbajú vari len v niekoľkých totalitných štátoch.

Spisovateľ, dramatik a režisér Stanislav Štepa o skautingu povedal: „*Sú to vlastne tie najkvalitnejšie, najhumanistickejšie zásady, aké sa k mladým ľuďom môžu dostať.*“ Július Satinský, medzi skautami známy pod menom Hroch, tvrdí: „*Nič lepšieho ako skauting doteraz nikto pre deti nevymyslel! Je to rozumný, nenásilný návrat k prírode v praxi. Skauting je podľa mňa najčistejšia časť ľudského života. Existencia skautingu je vlastne ospravedlnením sa ľudstva, že také odprírodnené vniká do prírody. Páči sa mi, že skauti majú vždy hlavy vo hviezdach a nohy pevne na zemi.*“

Čím je skauting tak prítlačlivý, že sa mu venujú toľké generácie po celom svete?

DO CELÉHO SVETA

Po časť odpovede si môžeme získať opäť do roku 1907 na ostrov Brownsea. R. Baden-Powell (1857–1941), národný hrdina z Búrkej vojny a autor vojenskej príručky pre prieskumníkov *Aids to Scouting*, zobral táboriť na ostrov 20 chlapcov z Londýna z rôznych spoločenských vrstiev. Potvrdili sa mu dve veci: deti, aj keď majú medzi sebou veľké spoločenské rozdiely, rozumejú si a hrajú sa spolu ako bratia; v deťoch rastie pocit zodpovednosti, keď majú dôveru dospelých.

Skautská výchova od počiatku viedla k čestnosti, k úcte k hodnotám a k láske k prírode s cieľom výchovy dobrého občana. Bí-Pí (prezývka Baden-Powella pozostávajúca z počiatočných písem priezviska) ponúkol chlapcom spoločný program a hry v malých skupinkách, kde mohli nachádzať nových priateľov.

Po tábore napísal Bí-Pí knihu *Scouting for boys* a začal sa plne venovať skautingu. Navrhol uniformu a 24. januára 1908 predstavil myšlienku skau-

tingu, pričom oznámil založenie prvej skautskej organizácie na svete – anglickej The Boys Scouts. Do konca roka 1908 bolo v Británii registrovaných 60 000 skautov. Ešte v tom istom roku vznikajú prvé skautské oddiely v Kanade, v Austrálii a na Novom Zélande.

V roku 1908 bola kniha *Scouting for boys* preložená do viacerých jazykov, čo umožnilo šíriť skauting ďalej do sveta. Prvou krajinou mimo Commonwealthu, v ktorej sa uchytili myšlienky skautingu, bolo Chile. Trvalo len pár rokov a nové hnutie sa úspešne rozšírilo do celého sveta.

NIELEN PRE CHLAPCOV

V septembri 1909 sa konal prvý snem chlapčenského skautingu v Crystal Palace v Londýne. Keďže medzi desaťtisíc zhromaždených skautov prišli aj dievčatá, Bí-Pí bol prekvapený, lebo skauting bol pôvodne čisto chlapčenské hnutie. Nezaváhal však a dievčatá vyhlásil za Girl Scouts.

*Sľubujem na svoju česť,
že sa vynasnažím zo všetkých
síl plniť si povinnosti voči
Bohu a svojej vlasti,
pomáhať v každom čase
svojim bližným,
dodržiavať skautský zákon.*

Skautský sľub

Už za prvý rok existencie skautiek sa zaregistrovalo asi 6000 dievčat. Bí-Pí požiadal svoju staršiu sestru Agnes, aby podľa jeho knihy spracovala príručku pre dievčatá. V roku 1910 sa stala prezidentkou dievčenského skautingu.

Neskôr v tejto činnosti pokračovala manželka Bí-Pí Olave Baden-Powellová, ktorá bola v roku 1918 zvolená za náčelníčku skautiek – Guide Girl. Z podnetu Olave bola v roku 1919 založená Medzinárodná rada (Internatio-

nal Council). V roku 1920 zorganizovala Olave v Exforde prvú medzinárodnú konferenciu skautiek. V roku 1930 bola Lady Bí-Pí (jej manžel bol v roku 1922 povýšený do šľachtického stavu, v roku 1929 získal titul baróna) menovaná prvou a poslednou Svetovou náčelníčkou skautiek (Chief Guide of the World).

JAMBOREE

Vývoj a šírenie skautingu pokračovalo. V roku 1920 sa v Londýne konalo prvé skautské Jamboree: medzinárodné stretnutie všetkých skautov. Tu Bí-Pí spontánne uznali za svetového náčelníka skautov.

Pomenovanie *jamboree* vymyslel Bí-Pí. Údajne je to zloženina zo svahilského priateľského pozdravu *jambo* a slova *corroboree*, pochádzajúceho z domorodých austrálskych jazykov, ktoré znamená *slávnostné stretnutie*. Možných etymológií slova je však viac, no význam je nemenný: vyjadruje slávnosť, hlasné radovánky a hry väčšieho počtu spriaznených ľudí, ktorí prišli z rôznych strán.

Hlavným zmyslom skautského Jamboree je poznávanie ľudí rôznych národností, kultúr, jazykov a náboženstiev. Pre skautov je to veľká príležitosť prezentovať svoju krajinu, ako aj možnosť spoznať mnoho nových priateľov, neraz na celý život. Na Jamboree skauti zároveň ukazujú celému svetu to, čo bolo v podstate najsilnejším motívom zakladateľa skautingu: priateľstvo všetkých ľudí bez rozdielu pohlavia, národnosti, jazyka alebo vyznania.

Lord Baden-Powella z Gilwellu, pre každého skauta len Bí-Pí, v svojom poslednom posolstve napísal: „*Pokúste sa zanechať tento svet o trochu lepším, než aký bol, keď ste naň prišli.*“

A o tom je skauting.

Spracoval -pl-

Pápeži skautom

Skautské hnutie oslovilo aj pápežov 20. a 21. storočia. Tí neraz vyjadrili podporu skautom a vyzvali ich na napĺňanie skautských ideálov v praktickom živote.

Prvý list adresovaný skautským radám celého sveta je od pápeža Pavla VI. zo dňa 25. 9. 1972. Adresoval ho Členským skautským svetovým radám.

V liste Svätý Otec vyzdvihuje výchovu skautingu, ktorá vedie mladých ľudí k iniciatíve, sebadôvere, zodpovednosti. Z princípov skautingu vyzdvihuje službu Bohu a krajine. Páči sa mu aj celosvetové bratstvo a priateľstvo skautov. Upozorňuje, že je dôležitá zodpovednosť, pretože v meniacom sa svete sa ľahko stratia hodnoty. Hovorí, že cez skautský výcvik a príklad sú mladí ľudia schopní získať pravdivú perspektívu a hodnoty, aby sa tak stali poctivými ľuďmi – ľuďmi zajtrajška. Je to nádej a sila, ktorá stojí na pravdivých hodnotách. Skauti tak vytvárajú svet založený na bratstve a priateľstve, svet dôstojný, v ktorom je pokoj a spravodlivosť.

LIST POĽSKÉHO PÁPEŽA

Ďalší list (2. 8. 1997) adresoval pápež sv. Ján Pavol II. talianskym katolíckym skautským asociáciám a generálnemu duchovnému vodcovi talianskych skautov – skupine AGESCI, biskupovi Iglesiasovi. List pápež napísal aj preto, lebo v Taliansku sa uskutočnilo stretnutie 12 000 katolíckych skautov na skautskom tábore v Pian di Verteglia, v provincii Avellino. Téma stretnutia bola *Spôsoby a myšlienky pre budúcnosť*.

Pápež v liste spomína momenty nadšenia mladých ľudí ohnivých na hlásanie evanjelia, s ktorými sa osobne stretol na národnej úrovni v Pian di Pezza 9. augusta 1986 a na stretnutia v talianskych diecézach. V mladých ľuďoch pápež vidí horizont nádeje pre svet a svedkov. Sv. Ján Pavol II. v liste upozornil aj na skautské heslo *Byť pri-*

Snímka: CTV

pravený, na čas volania po našom povolaní, byť v rodine, byť v spoločnosti soľou zeme a svetlom sveta. Poľský pápež považoval skauting za výzvu na dialóg s inými, najmä s tými, ktorí patria k iným vieram alebo sú vzdialení. Láska k prírode a hodnoty priťahujú k viere v Boha, v slobode a zodpovednosti. „Dôležitosť ľudských hodnôt, ktoré charakterizujú skautskú metódu, dávajú základy človečenstva, ktoré rešpektujú dôstojnosť ľudskej osoby a rešpektujú plán Boha,“ napísal sv. Ján Pavol II. Dal za príklad zakladateľa skautingu Badena Powella, ktorý zdôrazňoval „milovať dve hlavné knihy, ktoré musia členovia vedieť čítať: knihu prírody a knihu slova Božieho, Bibliu“. Podľa pápeža hlas skauta sa tak spojí s tisíckami hlasov stromov, ktoré chvália Boha. „Ponoriť sa do prírody, chváliť a prosiť, to je obrad skauta, pri ktorom získava nezabudnuteľnú skúsenosť,“ zdôraznil sv. Ján Pavol II. Na záver listu všetkých zveril pod ochranu Panny Márie skautov.

NASLEDOVAŤ EVANJELIUM

Sv. Ján Pavol II. napísal ešte niekoľko listov skautom a ich organizáciám. Pri príležitosti päťdesiateho výročia od založenia International Catholic Scouting Conference (Medzinárodné katolícke stretnutie skautov) poslal ICSC 13. 9. 1998 list.

Ďalší pozdrav z 26. apríla 2003 patril skautom AGESCI, v ktorom sv. Ján Pavol II. zdôraznil, že toto skautské mládežnícke hnutie má silnú túžbu nasledovať evanjelium.

Pri príležitosti šiesteho Európskeho stretnutia Fédération du Scoutisme Européen – FSE (Federácia skautov Európy) v Poľsku, Svätý Otec Ján Pavol II. adresoval z Castel Gandolfo 30. 7. 2003 list, v ktorom požíval skautov prehlbiť duchovnú cestu, ktorú navrhol mladým

kresťanom v Toronte na konci Veľkého jubilea 2000.

Žijúci pápeži

Aj Benedikt XVI. myslel na skautov. K skautskej storočnici poslal 2. 7. 2007 list kardinálovi Jeanovi-Pierrovi Ricardovi, predsedovi Konferencie biskupov Francúzska, kde sa rozvinul po prvej svetovej vojne katolícky skauting. „Celostná formácia ľudskej osoby je tým, čo sa prostredníctvom hier, dobrodružstiev, kontaktu s prírodou, života v skupine a služby druhým ponúka už sto rokov všetkým, ktorí sa zapájajú do skautingu,“ napísal Svätý Otec. Skauting živý evanjeliom je podľa neho „nielen miestom skutočného ľudského rastu, ale aj miestom silnej kresťanskej ponuky a skutočného duchovného i morálneho dozrievania, ako aj pravou cestou svätosti“. Podľa Benedikta XVI. „zmysel pre zodpovednosť, typický pre skautskú pedagogiku, vedie k životu v láske, vedie k túžbe vkladať sa do služby bližného podľa vzoru Krista služobníka“.

Zatiaľ posledné pápežovo posolstvo skautom poslal 3. augusta tohto roku Svätý Otec František skautom zhromaždeným na Euroamboree v Normandii (1. –10. augusta 2014). V posolstve pápež pripomenul skautom smerovanie, ktoré ukázal mladým pri stretnutí v Rio de Janeiro. Menuje „tri etapy, ktoré sú dôležité pri odpovedi na Ježišovu výzvu: Chodte – bez strachu – aby ste slúžili. Ak prijmete Pánovo pozvanie prísť k nemu a zažiť skúsenosť jeho lásky, ktorá naplní naše srdcia radosťou, vtedy on odstraňuje každý strach: strach z Boha, strach z druhých, strach čeliť životným skúškam. A posiela nás ohlasovať jeho lásku až po kraj sveta, slúžiť blížnemu na najodľahlejších perifériách“.

DANIEL SLIVKA

Daniel Slivka: Skauting stojí na kresťanských hodnotách a má jasný hodnotový systém

Stotožnenie sa s hodnotami

Prednáša na vysokej škole, má vlastnú rodinu, a predsa sa venuje skautingu. Predseda Duchovnej rady Slovenského skautingu docent DANIEL SLIVKA.

Ako ste sa dostali k skautingu, vďaka čomu či komu?

Ako aktívny mládežník v deväťdesiatych rokoch som vo farnosti hľadal pre mladých birmovancov aktívne prežívanie viery, ktorá by nespočívala len v návšteve kostola, po omši zasa ísť do katolíckeho domu, ale aby obsahovala aj určitú akčnosť, dobrodružstvo a spoločnosť. A tak som prišiel, určite z vnuknutia, na ideu skautingu. Získal som si kontakt a ďalej už to išlo samo...

Kedysi deti čítali. Foglar, Seton, May... Knihy plné dobrodružstiev, ktoré priam volali po vstupe medzi skautov. Žiaľ, dnes je v centre záujmu detí počítač. Čo láka v súčasnosti deti začať „skautovať“? Nemizne v deťoch túžba po romantike a po dobrodružstve?

Áno, aj ja patríam ku generácii, ktorá čítala „mayovky“, ale túžba po dobrodružstve u akejkolvek generácie je stále rovnaká. Treba však použiť novšie spôsoby a všetko, vrátane technického pokroku, primerane využívať. Skúsenosť, ktorú mladí majú a ktorá spôsobuje, že aj napriek výdobytkom techniky v skautingu ostávajú, je priateľstvo, porozumenie, osobný rast, napredovanie. Mladí si uvedomujú, že hodnoty, ktoré skauting ponúka, sú vyššie ako moderné technológie, ktoré v skautingu tak tiež využívame.

Posuňme trochu zmysel predchádzajúcej otázky: Čo by ste povedali rodičom na ich otázku, prečo majú dať svoje dieťa do skautu?

Náš zakladateľ raz povedal: „Skauting je prostriedkom, vďaka ktorému sa aj najhorší huncút môže povzniesť k vysokému stavu myslenia a k viere v Boha.“ Myslím si, že dôležité je to, že skauting prostredníctvom svojej metódy, ako je skautský sľub a zákon, rozvíja komplexný rozvoj ľudskej osobnosti, keď sa u detí a mládeže buduje plný fyzický, intelektuálny, sociálny a duchovný rozvoj.

Každý rodič chce len to najlepšie pre svoje dieťa, teda, aby sa stalo dobrým človekom. Vedomie, že skauting mi v tejto zodpovednej rodičovskej úlohe môže pomôcť, ja sám ako rodič, vrelo uvítam.

Pozrime sa na túto problematiku aj z iného konca. Čo vedie skautských vedúcich, neraz ľudí s vlastnými rodinami, k tomu, že sa venujú deťom, a to neraz aj na úkor práve vlastných rodín?

Myslím si, že je to skúsenosť ako žiť plnohodnotne, aktívne. Jednoducho žiť naplno svoj život a to si nenechať len pre seba – teda skúsenosť v skautingu, so skautským výchovným systémom – skautskou formáciou, ale sa podeliť a odovzdať ju ďalej.

Aktívne skautovanie by nemalo presiahnuť hranicu „na úkor vlastných rodín“. Rodiny sa samy zapájajú do skautských aktivít.

Ďalšou motiváciou mladých skautských rodín je aj vedomie, že vlastné deti chceme zveriť zodpovedným ľuďom, vodcom, ktorých sme si sami vychovali.

Skauting je okrem iných vecí aj o jednotu. No laický pohľad zvonka nám však akosi hovorí, že je akosi priveľa rôznych skautských organizácií aj v rámci jedného štátu...

Áno, máte pravdu. Náš právny systém dovoľuje komukoľvek, kto má v názve skauting, zaregistrovať sa ako každé iné občianske združenie. V európskych krajinách je tiež niekoľko väčších skautských organizácií, ktoré prostredníctvom federácie sú členmi svetovej skautskej organizácie: World Organisation Scout Movement – WOSM.

Aká je v tomto zmysle situácia na Slovensku?

Ako som spomenul, na Slovensku je viacero skautských organizácií, no najväčšia je Občianske združenie Sloven-

ský skauting, ktorá je zároveň historickým nositeľom skautskej tradície. V tridsiatych rokoch dvadsiateho storočia existovali organizácie, ako napríklad Slovenský katolícky skauting, Evanjelický skauting, existovali Zväzoví skauti, Židovský skauting v organizáciách ako napríklad Hašomer Hacair a podobne.

Nakoľko bol skauting v roku 1938, 1950, 1970 zrušený, nová organizácia, ktorá vznikla po roku 1989 s názvom Slovenský skauting obsahuje v sebe jestvujúce skautské tradície a združuje členov s náboženským vyznaním, no jej členmi sú aj skauti bez náboženskej konfesie, ktorí sa však stotožnili so skautskými hodnotami.

Dá sa povedať, že dejiny skautingu na Slovensku sú úzko spojené s katolíckym skautingom. V súčasnosti to už asi neplatí, ale predsa – aké je súčasné postavenie katolíckeho skautingu na Slovensku?

Ako spomínam v predchádzajúcej odpovedi, v rámci registrácie občianskeho združenia na Ministerstve vnútra SR je registrované aj Občianske združenie Slovenský katolícky skauting, ktorý má cca 200 členov v okolí Žiliny. Avšak veľmi veľa katolíkov je v organizácii Slovenský skauting, o. z., čo dokazuje aj ich aktívna činnosť, pretože Duchovná rada Slovenského skautingu a jej Komisia katolíckych skautov je od roku 2008 členom International Catholic Conference of Scouting – ICCS, kde sme potrebovali aj podporu KBS.

Chcel by som dodať, že ICCS združuje všetkých katolíkov v skautských organizáciách po celom svete, patrí do WOSM a je tiež členom Pápežskej rady pre laikov.

Saleziáni sú vďaka charizme svojej spoločnosti akosi „predurčení“ na spoluúčasti na skautskom diele. Venujú sa skautingu aj iné rehoľné spoločnosti?

Na túto otázku neviem presne odpovedať. Určite viacerí kňazi z rôznych rehoľných spoločností vypomáhajú v skautingu v rámci duchovnej formácie, skautských táborov aj celoročnej činnosti pri rôznych aktivitách, pretože existuje veľa skautských zborov fungujúcich pri farnostiach veľkých miest.

Celková sekularizácia spoločnosti zasahuje aj do skautského diela. Sir Baden-Powell včlenil do skautského sľubu aj „plniť si povinnosti voči Bohu“. V súčasnosti britské združenia skautov konzultuje so svojimi členmi zavedenie nenáboženského sľubu. Ako vnímate túto skutočnosť?

Skauting je postavený na kresťanských hodnotách, pretože zakladateľ bol členom Anglikánskej cirkvi a svoju vieru aj aktívne prežíval. Svedčia o tom aj jeho citáty na tému náboženstvo, duchovný rozmer a skauting, a hlavne jeho odkaz v symbole na hrobe v Nyeri v Keni (kruh s bodkou, čo znamená *Odišiel som domov*).

Na druhej strane – zakladateľ sa pri svojej aktívnej vojenskej činnosti v Južnej Afrike a v Indii stretol s inými kultúrami a náboženstvami, čím do organizácie vtlačil element rešpektovania a tolerancie aj iných náboženských viero-
vyznaní a kultúr bez toho, aby to išlo

na úkor prežívania jeho vlastného viero-
vyznania.

Zavedenie nenáboženského sľubu podľa mňa nič nevyrieši, nakoľko v skautingu ide o stotožnenie sa s hodnotami, ktoré sú založené na kresťanskom viero-
vyznaní. Zaujímavosťou je aj skauting v arabskom svete, kde duchovný rozmer tvorí zväčša islamské náboženstvo, pričom podľa skautského hodnotového systému kresťan a moslim sú bratia, ako to hovorí skautský zákon: *Skaut je bratom každého skauta a priateľom ľudí dobrej vôle*. Tento príklad je veľmi blízky ideám dokumentu *Nostrae Aetata* (dekrét Druhého vatikánskeho koncilu o nekresťanských náboženstvách) a dokumentu Pápežskej bib-

lickej komisie – *Biblia a morálka*.

Žiaľ, rodová ideológia neobchádza ani skautské hnutie. Najmä v USA sú tlaky na vznik homosexuálnych skautských oddielov. Nie je to už za hranicou pôvodného cieľa zakladateľa skautingu, najmä ak si uvedomíme, že do skautu vstupujú najmä šesťročné deti?

Zakladateľ sa určite touto otázkou nezaoberal, základom skautingu je výchova mladých ľudí a budovanie fyzického, intelektuálneho, sociálneho a duchovného rozvoja. Ako všade, tak aj v skautingu sa objavujú tieto tendencie.

Skautské hnutie má v sebe obrovský étos. Zdá sa však, že v súčasnosti sú silné tlaky, priam až útoky na všetko etické a morálne. Ako v tomto kontexte vidíte budúcnosť skautského hnutia?

V tomto zmysle vidím budúcnosť skautského hnutia pozitívne. V skautingu je jasný hodnotový systém. Členovia s náboženským vyznaním majú možnosť byť pre ľudí bez náboženského vyznania svedkami viery, pričom aspekt tolerancie a rešpektu jeden druhého je zaručený v celosvetovom skautskom bratstve. Je to výzva a príležitosť robiť evanjelizačnú a misijnú činnosť pre svojich bratov o to skôr, že títo už prijali spoločný hodnotový systém.

*Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL
(Snímky: archív D. S.)*

Pôst a Púť za kňazov

15.9.-24.10.

40-dňová reťaz
pôstu
a modlitieb
za kňazov

25.10.2014

bazilika Sedembolestnej
Panny Márie, Šaštíň-Stráže

o. arcibiskup
Stanislav Zvolenský
o. Ján Buc
Mário Tomášik
Braňo Letko

www.postaputzaknazov.sk

Nemorálne??!!

Jeden z najvýznamnejších súčasných darvinistov a bigotný ateista Richard Dawkins dal opäť o sebe vedieť a opäť to bolo bizarným spôsobom.

Zdá sa, že anglický filozof, zoológ a etológ, no najmä vášnivý propagátor ateizmu R. Dawkins (na obr.) sa nielenže vyžíva v škandáloch, ale už začal aj s prekračovaním všetkých etických medzi.

Keď v roku 2010 Benedikt XVI. navštívil Veľkú Britániu, pred jeho príchodom sa „blysl“ dvaja ateistickí fundamentalisti Richard Dawkins a Christopher Hitchens, ktorí robili všetko pre to, aby bol Svätý Otec zatknutý a uväznený za „zločiny proti ľudskosti“. R. Dawkins dúfal, že Kráľovská prokuratúra začne procedúru proti pápežovi, či dokonca predá celú záležitosť Medzinárodnému trestnému tribunálu...

Ak sa vtedy odporcovia Cirkvi a pápežstva nad týmto bizarným plánom usmiali či si významne zaklopali prstom na čelo, po debatách R. Dawkinsa na sociálnej sieti Twitter aj tí jeho najväčší fanúšikovia stuhli.

BEZCITNOSŤ

V marci minulého roka vyvolal Dawkins škandál výrokom, že „každý ľudský plod je menej ako jedno dospelé prasa“. Aj keď sa potom usiloval z valiacej sa vlny kritiky vykrútiť výhovorkami o nepochopení, málokto mu uveril. A ak sa aj niekto našiel, kto sa dal Dawkinovým naivným vykrúcaním obalamutiť, po nedávnej debate na Twitteri o deťoch s Downovým syndrómom už musela aj posledná naivka stratiť o tomto kontroverznom Britovi všetky ilúzie.

Jeden užívateľ sa spýtal R. Dawkinsa, či úmyselné zabitie 994 nenarodených detí s Downovým syndrómom v roku 2012 v Anglicku a Walese považuje za civilizované. Anglický vedec odpovedal spôsobom preň typickým: „Áno, bolo to veľmi civilizované. Sú to plody, diagnostikované skôr, ako majú ľudské city.“

Jedna užívateľka na základe týchto výrokov napísala: „Úprimne povedané, neviem, čo by som robila, keby som bola tehotná s dieťaťom s Downovým syndrómom. Skutočne etické dilemma.“ R. Dawkins svojou odpoveďou prekročil všet-

ky medze: „Potrat a skúste to znova. Bolo by to nemorálne, aby bol na svete, ak máte na výber.“

PALINOVEJ REAKCIA

Na výrok evolučného biológa o „nemorálnosti“ priviesť na svet dieťa postihnuté Downovým syndrómom zareagovala bývalá guvernérka Aljašky a neúspešná kandidátka na viceprezidentku USA za republikánsku stranu Sarah Palinová, ktorej syn Trig má Downov syndróm. Táto matka piatich detí ponúkla na facebooku R. Dawkinsovi odpoveď: „Pán Dawkins, dovolila by som Vám stretnúť sa s mojím synom, ak by ste sľúbili, že otvoríte svoju myseľ, oči a srdce jedinečnému druhu dokonalej krásy. No keď Vás prosím o to, aby ste boli tolerantný, musím upozorniť Triga, že tiež musí byť tolerantný, pretože na povrchu môže na Vás hľadiť istým spôsobom nevhodne. No uistujem Vás, že je zdvorilý!“

S. Palinová je známa aj ako neoficiálna hovorkyňa rodičov hendikepovaných Američanov.

V roku 2010 žiadala o prepustenie vtedajšieho poradcu Bieleho domu Rahma Emanuela za jeho vyjadrenie, že plány liberálnych skupín na vedenie reklám proti umierneným demokratom boli „retardované“.

Reakcia S. Palinovej prišla vo chvíli, keď Dawkins začal čeliť medzinárodnému odsúdeniu, a to najmä zo strany aktivistov Ligy Downovho syndrómu a pro-life lídrov. R. Dawkins sa síce ospravedlnil za to, že spôsobil pobúrenie, ktoré označil za „krmené šílenstvo“, ale zo svojich názorov neustúpil. Napísal: „Čo som hovoril

Sarah Palinová so synom Trigom

jednoducho logicky vyplýva z bežného pre-choi-ce postoja. Moja frazeológia môže byť netaktná, náchylná k nedorozumeniu, ale ak je vaša morálka založená na zvyšovaní šťastia a znižovaní utrpenia, ne-môžem sa zbaviť pocitu, že rozhodnutie zámerne porodiť dieťa s Downovým syndrómom, keď máte na výber, v skutočnosti môže byť nemorálne z hľadiska vlastného blaha dieťaťa.“

Ospravedlnenie nehodné ani ateistického evolučného biológa...

Fórum života

www.forumzivota.sk

2. NOVEMBER

SVIEČKA

ZA NENARODENÉ DETI

ZA PRÍSPEVOK 1 EURO

V deň, keď si budeme spomínať na našich drahých zosnulých, spomeňme si aj na zomrelé nenarodené deti.

Vonkajším symbolom spomienky je horiaca sviečka.

Jej kúpou v rámci verejnej zbierky podporíte projekty zamerané na ochranu ľudského života.

S vašou pomocou dokážeme viac.

Quo vadis, slovenské kresťanstvo?

4. október 2014, Diecézne centrum v Žiline

09:00 Otvorenie a modlitba

(Mons. Ladislav Stromček
a Dušan Václav)

**Výzvy súčasného
náboženského
kontextu hic et nunc**
(Ján Hrkút, PhD.)

**Výchova
k občianstvu
– katolícka vs.
sekulárna perspektíva**
(doc. Marián Kuna, MA,
MPhil, PhD.)

**Kresťania
v politike**
(Doc. Ing. Štefan
Markuš, DrSC.)

**Prezentácia výsledkov
výskumu religiozity
mládeže**

(Prof. doc. Jozef Matulník,

Prestávka a občerstvenie

**Náboženstvo
v pluralitnej
spoločnosti**
(Dr. Jozef Žuffa,
PhD.)

**Vízia života RKC
na Slovensku
do roku 2020**
(ThLic. Zdeno
Pupík, PhD.)

Diskusia a záver 13:30

Pred 190-timi rokmi mala premiéru Beethovenova Deviata symfónia s Ódou na radosť

Utrpením k radosti

Symfónia č. 9 s Ódou na radosť, nazývaná aj Beethovenova deviata, je posledná dokončená symfónia nemeckého hudobného skladateľa LUDWIGA VAN BEETHOVEN.

Po dokončení Ôsmej symfónie sa zdalo, že Beethoven svoju symfonickú tvorbu uzavrel (medzi Ôsmou a Deviatou je 11 rokov). Navyše zdravie, finančné i rodinné problémy viedli skladateľa k smútku a depesiám.

Po smrti brata Karola, ktorý zomrel na suchoty v roku 1815 a po súdnom rozhodnutí z 8. apríla 1820 si zobral Beethoven bratovho syna Johanna k sebe. Skoro však vysvitlo, že vzťah skladateľa k synovcovi nie je dobrý. Beethoven vyvinul na mladého muža so svojimi vysokými a aj prehnanými morálnymi požiadavkami taký vysoký tlak, že ho hnal až do vzbury: „*Stal som sa horším, pretože môj strýko chcel, aby som bol lepším.*“ Došlo to až tak ďaleko, že sa umelcov synovec pokúsil v lete 1826 o samovraždu.

Napriek tomu, či možno práve kvôli týmto veľkým súkromným problémom zložil Beethoven v tomto čase svoje najdôležitejšie diela. Okrem iného to bola *Missa solemnis* (mala premiéru 7. apríla 1824 v Petrohrade), ktorú sám umelec považoval za svoje najlepšie dielo a ktorá v svojej veľkosti a kráse nič neprehrádza o dezolátnom okolí umelca.

ŽIVOTNÝ PLÁN

Čím hlbšie Beethoven klesal do kráľov smútku, tým väčšími v ňom rástla túžba osláviť radosť a to cez zhudobnenie básne svojho priateľa Friedricha Schillera *Óda na radosť*, ktorú básnik napísal v roku 1785 a roku 1803 ju prepracoval. Táto túžba bola v skladateľovi už od jeho mladých čias a nosil ju v sebe skoro celý život. Dalo by sa povedať, že to bol umelcov životný plán. Chcel totiž po celý svoj život ospevo-

vovať radosť a korunovať ňou jedno zo svojich veľkých diel. On, samotár, čo od neho utekali aj slúžky, nieto ešte jeho vysnívané idoly, hluchý hudobník, ktorý mal vždy iba samé problémy. No aj napriek tomu chcel skomponovať posolstvo pre budúce generácie, pre celý svet. Čoraz častejšie siahal po Schilleovej *Óde na radosť*. Hoci hluchý, už počul tóny radosti...

Po celý svoj život váhal pri hľadaní presnej formy pre tento hymnus, i pri hľadaní diela, kde by ho mohol umiestniť. Ešte ani pri *Deviatej symfónii* nebol rozhodnutý. Až do poslednej chvíle plánoval odložiť *Ódu na radosť* do desiatej alebo jedenástej symfónie.

ORCHESTER JE MÁLO

Beethoven sa napokon dal do komponovania *Deviatej symfónie*. Podľa mnohých sa začalo rodiť jeho vrcholné dielo v roku 1817. Hoci v tom čase bol už takmer hluchý, prvé tri vety symfónie s ich grandióznou architektúrou, inštrumentalizáciou a spracovaním témy boli tak dokonalé, že sa stali smerodajné pre symfonikov romantiky až po Gustava Mahlera.

Ale Beethovenovi už nestačí len orchester. Objaviteľsky pridáva do štvrtej vety hlasy a slová. Čo na tom, že dotedy bol zborový spev v symfóniách úplne neobvyklý? Génus prekročil do vtedajšiu zaužívanú formu, aby bolo celkom jasné, čo chce v svojom najväčšom diele odkázať ľuďom.

A pritom záver diela mal mať vlastne inakší záver. Klasický. Ešte v júli 1823 myslel Beethoven na to, že dá symfónii inštrumentálne finále, ktoré napokon použil v *Kvartete, op. 132*.

Tu si treba všimnúť, že *Deviata symfónia* nie je označená, ako sa zvyčajne píše symfónia so zborom, ale *Symfónia so záverečným zborom s Ódou na radosť*.

Pri uvedení zboru do symfónie mal Beethoven veľké technické ťažkosti. Dosvedčujú to jeho zošity a početné pokusy uviesť hlasy ináč a v inom momente diela. V skiciach pre *adagio* tretej vety napísal: „*Azda by zbor mohol najvhodnejšie vstúpiť na tomto mieste.*“

Joseph Karl Stieler - L. van Beethoven

Akosi sa však nevedel rozlúčiť so svojím orchestrom: „*Keď mi príde na um nejaká myšlienka, počujem ju inštrumentálne a nie vokálne.*“ Aj preto odďaľuje ako len môže moment nástupu hlasov, dokonca dáva prednosť inštrumentom nielen pri recitatívach vo finále, ale aj v samej téme Radosti.

Z TICHÁ DO EXTÁZY

Vo chvíli, keď sa téma Radosti zjaví po prvý raz, orchester sa zrazu prudko zastaví; nastane náhle ticho, čím nástup hlasov dostáva tajomný a božský ráz. Téma je naozaj božská v pravom zmysle slova. Radosť zostupuje z nebies, obklopená nadprirodzeným pokojom, a svojím ľahkým dychom mojká trpiacich; a keď sa tíško vkráda do uzdravujúceho sa srdca, prvý dojem, ktorý tu vyvoláva, je taký nežný, že sa podobne ako Beethovenovmu priateľovi „*žiada človeku zaplakať*“.

Ak sme maloverní a malicherní, tak je život naozaj iba utrpenie. Ale ak zdvihneme oči k nebu, necháme sa zohriať slnkom, prenesieme sa cez ťažkosti, ak v nás zmocnie viera, nádej a láska, tak sa nás zmocní radosť. Z dýchania, z práce, z umenia, zo všetkého.

Len čo sa potom téma prenesie na hlasy, zjaví sa najprv bas s vážnym, trochu priduseným charakterom. No postupne sa Radosť zmocňuje bytosti. Je to boj proti bolesti. Sú to pochodové rytmy nastupujúcich armád, planúci a túžobný spev tenora; zo všetkých týchto hučiacich strán akoby sa vanul dych samého Beethovena.

Po bojovnej radosti nasleduje náboženská extáza a potom posvätné delirium lásky. Celé chvejúce sa ľudstvo vzťahuje ruky k nebesiam, vydáva mocné výkriky, vznáša sa v ústrety Radosťi a tisne ju na svoje srdce. „*Nič nie je*“

»»»

vyššieho, než priblížiť sa viac ako iní ľudia k božstvu a odtiaľ šíriť lúče božstva medzi ľudským pokolením," napísal Beethoven.

Radujte sa milióny! To spieva v najrôznejších odtieňoch svojej geniality, vo veľkolepých zvukových obrazoch, v strhujúcej sile hluchý Ludwig van Beethoven.

PREMIÉRA

V čase premiérového uvedenia symfónie bol 53-ročný Beethoven už úplne hluchý a zo svojho diela nepočul ani tón. Premiéra *Deviatej symfónie* bola 7. mája 1824 v Theater am Kärntnertor vo Viedni, spolu s predohrou *Posvätenie domu* (*Die Weihe des Hauses*) a troch častí *Missa solemnis* (*Kyrie, Credo a Agnus Dei*). Orchester dirigoval Michael Umlauf, ale na pódiu bol aj Beethoven. Keďže autor symfónie sám nemohol viesť toto predstavenie, chcel podporiť dirigenta aspoň udávaním tempa. Umlauf mal však ešte v čerstvej pamäti katastrofu spred dvoch rokov, keď hluchý Beethoven dirigoval generálku opery *Fidelio*, a tak dal orchestru pokyn, aby si skladateľovo udávanie tempa nevšímal. Podľa svedectva huslistu Josef Böhma Beethoven počas celého koncertu „*dirigoval, zúrivo gestikuloval, občas vstal, občas sa pohyboval, akoby chcel hrať na všetkých nástrojoch sám a spievať za celý zbor*“.

Symfónia vyvolala búrlivé nadšenie a jasot. Už počas samotného koncertu sa ozýval potlesk, nechýbal ani na konci jednotlivých viet. Mnohí diváci plakali...

Úspech bol viac ako triumfálny. Keď sa Beethoven prišiel pokloniť, obecnstvo ho odmenilo piatimi salvami priam frenetického potlesku (pri vstupe cisárskej rodiny boli zvykom iba tri salvy). Ľudia vediac, že skladateľ je hluchý a nemôže počuť potlesk, mávali vreckovkami, do vzduchu vyhadzovali klobúky, dvíhali ruky, len aby Beethoven mohol aspoň vidieť zaslužené ovácie. Umelca to tak dojalo, že omdlel.

Žiaľ, úspech bol len prechodný a netrval dlho. Sláva sa veľmi rýchlo pomínula a praktický výsledok z nej bol pre Beethovena v podstate nulový. Koncert totiž nič nevyniesol. Hmotná núdza umelcovho života sa nezmenila. Zostal naďalej chudobný, chorý a osamotený...

Na druhej strane sa stal Beethoven víťaz, víťaz nad vlastným osudom, víťaz nad utrpením.

Romain Rolland o Beethovenovi napísal: „*Je to prírodná sila. Nešťastný, chudobný, chorľavý a osamotený člo-*

Snímka: net

vek, vtelená bolesť, ktorému však ak život odmieta radosť, vytvorí si Radosť sám, aby ju daroval svetu!“

EURÓPSKA HYMNA

Ludwig van Beethoven zomrel v roku 1827 vo Viedni vo veku 56 rokov, s najväčšou pravdepodobnosťou na následky chronickej otravy olovom, ktoré asi pochádzalo z pančovaného vína. Na pohrebe sa zúčastnilo okolo dvadsaťtisíc ľudí. Armáda musela zabezpečiť poriadok. Rakvu niesli významní hudobníci: Eybler, Gänsbacher, Hummel, Jirovec, Kreutzer, Seyfried, Weigl a Würfel. Beethovenove ostatky uložili na cintoríne vo Währingere. V roku 1888 boli exhumované a prenesené na viedenský ústredný cintorín Wiener Zentralfriedhof.

V roku 1955 sa prvý raz začala spomínať *Óda na radosť* ako možná hymna jednotiacej sa Európy. Rade Európy to navrhol Richard Nikolaus Graf von Coudenhove-Kalegri. Rada Európy si roku 1972 vybrala *Ódu na radosť* za svoju hymnu. V roku 1985 predsedovia vlád a hlavy členských štátov Európskej únie schválili prijatie skladby za oficiálnu hymnu Európskej únie.

Hymna vyjadruje bez slov, v univerzálnom jazyku hudby, ideály slobody, mieru a solidarity, ktoré sú spoločné pre celú Európu.

Oficiálna nahrávka pochádza z roku 1994 z divadla Teatro da Trindade v Lisabone, hudobne ju upravil svetoznámy dirigent Herbert von Karajan a nahral ju Mládežnícky dychový súbor Európskej únie pod taktovkou Andrého Reichlinga.

Spracoval –pad-

Óda na radosť

Radosť – jasná iskra bohov,
elyzejskej dcéry hlas,
teraz s láskou nevýslovnou
ku svätyni vedieš nás.
Tvoje kúzla prinavrátia,
čo zlá doba nechráni –
všetci ľudia budú bratia
pod tvojimi krídlami.
Ak ti dosiaľ šťastie prialo,
priateľovi pomáhaj,
ak túžiš za ženou stálou,
príď – tu u nás nájdeš raj.
Keby sa dnes každá duša
stretla hneď na úsvite,
svätý mier viac nenarušia,
plač so smútkom odíde.
Radosť! Človek odjakživa
pije z ňadier prírody,
ľudia tebou sa len živia,
z teba žijú národy.
Plný stravec tmavej révy –
darca najvzácnejších vín,
tebou sýtia sa aj červy,
teba schváli Cherubín.
Lúče slnečné sa roja,
nebo žiari nad nami,
spoločnými cestami
poďme v časoch nepokoja.
V náruč poďte milióny –
tu je bozk pre celý svet.
Bratia k hniezdam vzneste let,
kde náš milý Otec tróni.
V prach sa kloňte – milióny,
života bez Tvorcu niet.
Tam pri hviezdach bude bdieť,
tam pri hviezdach musí tróniť.
Radosť, jasná iskra bohov,
elyzejskej dcéry hlas,
teraz s láskou nevýslovnou
ku svätyni vedieš nás.

V slávnej milánskej La Scale Svätý Otec Benedikt XVI. vzdal hold Beethovenovi

Pocta Beethovenovi

Dňa 1. júla 2012 sa v milánskej La Scale, najslávnejšom opernom dome sveta, uskutočnil koncert na počesť Benedikta XVI. Pod taktovkou majstra Daniela Barenboima zaznela v podaní orchestra a zboru divadla La Scala Beethovenova 9. symfónia. Po jeho skončení sa BENEDIKT XVI., známy milovník hudby, prihovril prítomným v sále.

Chcel by som na tomto historickom mieste najskôr pripomenúť jednu udalosť.

Písal sa 11. máj roku 1946, keď Arturo Toscanini zdvihol taktovku, aby prvý raz po vojnových hrôzach dirigoval pamätný koncert v zrekonštruovanej La Scale. Hovorí sa, že veľký maestro hneď po príchode do Milána zamieril do tohto divadla a uprostred sály zatlieskal, aby vyskúšal, či svetoznáma akustika sály zostala nedotknutá. Keď počul, že je dokonalá, zvolal: „*Je to La Scala, stále tá moja La Scala!*“

POVOJNOVÁ NÁDEJ

V slovách „*Je to la Scala*“ sa skrýva význam tohto miesta, chrámu opery, oporného bodu hudby a kultúry nielen pre Miláno a Taliansko, ale pre celý svet. La Scala je hlbokým spôsobom spojená s Milánom; patrí k jeho najväčším pýcham a onen máj roku 1946 pripomínam preto, lebo rekonštrukcia La Scaly bola znamením nádeje pre obnovenie života celého mesta po skončení vojnového besnenia. Je mi ct'ou, že som tu spolu s vami všetkými mohol prežiť tento nádherný koncert, túto chvíľu duševného povznesenia. Predovšetkým ďakujem orchestru a zboru divadelnej scény La Scala, štyrom sólistom a majstrovi Danielovi Barenboimovi za strhujúcu a prenikavú interpretáciu jed-

ného z najvznešenejších majstrovských diel hudobnej histórie.

VÍZIA ĽUDSTVA

Komponovanie *Deviatej symfónie* Ludwiga van Beethoven bolo zdĺhavé a komplikované, ale už od slávnych prvých sedemnást taktov úvodnej vety sa rodí atmosféra očakávania niečoho veľkolepého, a toto očakávanie určite nesklame.

*Beethoven neospevuje
kresťanskú radosť vo
vlastnom zmysle, ale radosť
bratského súžitia národov,
vít'azstva nad egoizmom
a túžbu, aby sa putovanie
Ľudstva vyznačovalo láskou.*

Beethoven, i keď v podstate nasledoval tradičné formy a jazyk klasickej symfónie, dáva pocítiť niečo nové v ne-bývalej šírke predchádzajúcich operných taktov, čo sa potvrdzuje záverečnou časťou uvedenou veľkou disharmóniou, z ktorej sa vyčleňuje recitál so slávnymi slovami: „*Ó priatelia, nie tieto tóny, ale iné zaintonujeme viac priťažlivejšie a radostnejšie.*“

Citované slová, ktoré akoby „obracali list“, uvádzajú hlavnú tému *Ódy na radosť*. Beethoven svojou hudbou doslova maľuje víziu ideálneho ľudstva: „*Aktívna radosť v bratstve a vzájomnej láske pod Božím otcovským pohľadom*“ (Ján z Kríža).

Beethoven neospevuje kresťanskú radosť vo vlastnom zmysle slova, ale radosť bratského súžitia národov, víťazstva nad egoizmom a túžbu, aby sa putovanie ľudstva vyznačovalo láskou. Je to akási výzva, s ktorou sa obracia na všetkých ľudí bez ohľadu na najrôznejšie zábrany a presvedčenia.

HL'ADAŤ BLÍZKEHO BOHA

Nad týmto koncertom, ktorý mal byť radostnou oslavou pri príležitosti stretnutia ľudí z takmer všetkých národov, visí tiež zemetrasenie (pozn.: 29. mája 2012 zasiahlo severné Taliansko silné zemetrasenie, pri ktorom prišli o život takmer dve desiatky ľudí), ktoré so sebou prinieslo veľké utrpenie mnohým obyvateľom našej krajiny. Schillerove slová prevzaté z *Ódy na radosť* pre nás vyznievajú akoby boli prázdne, akoby ani neboli pravdivé. V skutočnosti nevidíme jasné iskry bohov, hlas elyzejskej dcéry. Nie sme ohnivo zapálení, ale paralyzovaní bolesťou z toľkej až nepochopiteľnej skazy, ktorá si vyžiadala ľudské životy, ktorá vzala mnohým

»»»

domov a prístrešie. Aj hypotéza, že nad hviezdny nebom musí prebývať dobrý otec, je v tejto chvíli diskutabilná. Dobrý otec je iba nad hviezdou oblohou? Neprichádza jeho dobrota sem dole až k nám? Hľadáme Boha, ktorý netróni niekde v diaľke, ale vstupuje do nášho života a do nášho utrpenia.

V tejto chvíli by sme si mali spojiť Beethovenove slová „*Priatelja, nie tieto tóny...*“ práve so Shillerovými. Nie tieto tóny. Nepotrebuje nejaký nereálny prejav o vzdialenom Bohu a nezáväznom bratstve. Hľadáme Boha, ktorý je blízko. Hľadáme bratstvo, ktoré uprostred útrap, podporí druhého, a tak pomáha kráčať ďalej.

Po tomto koncerte mnohí pôjdu na eucharistickú adoráciu – k Bohu, ktorý vstúpil do nášho utrpenia a koná tak naďalej. K Bohu, ktorý trpí spolu s nami a za nás a takýmto spôsobom urobil mužov a ženy schopnými zdieľať utrpenie druhého a premeniť ho na lásku. Práve k tomuto sme pozývaní týmto koncertom.

Ešte raz ďakujem orchestru a chóru divadla La Scala, sólistom a všetkým tým, ktorí umožnili zrealizovať túto udalosť. Ďakujem majstrovi Danielovi

Snímka: CTV

Barenboimovi, že výberom Beethovenovej *Deviatej symfónie* nám dovoľuje odoslať posolstvo prostredníctvom hudby, ktorá potvrdzuje základnú hodnotu solidarity, bratstva a pokoja.

Myslím si, že toto posolstvo je cenné i pre rodinu, pretože v rodine sa po prvý raz zakusuje to, že človek nie je stvorený, aby žil uzatvorený v sebe samom,

ale vo vzťahu s inými. V rodine sa učí, že žiť vo vzťahu ako takom, neznamená postaviť seba do centra a nechať sa viesť egoizmom, ale znamená darovať sa. V rodine sa začína zapáľovať v srdci svetlo pokoja, ktoré osvecuje tento náš svet. Ďakujem všetkým za chvíle, ktoré sme spolu prežili.

RV

Vyšlo **októbrové** číslo Našej Žilinskej diecézy.

- Rozhovor s majiteľom MŠK Jozefom Antošíkom
- Púť mužov
- Voce Magna 2014
- Historický zvon v Turzovke
- Gospelové Kysuce
- Santiago de Compostela
- Zjednotení v Jeho láske
- Klaudián Pascha
- Kaplnka vo Vrútkach
- Komunikácia v manželstve

Inštitút Communio, n.o.
Jána Kalinčiaka 1
010 01 Žilina

Nedostal sa k vám časopis?

Napište nám do redakcie a pošleme vám ho poštou. Časopis si môžete aj predplatiť.

Email: icommunio@gmail.com

Web: www.icommunio.sk

Tel.: 041/56 58 434

Pred 110 rokmi sa narodil spisovateľ Graham Greene, Dostojevskij dvadsiateho storočia

Stalo sa mu, že bol katolík

Aj keď mnohí literárni kritici považujú anglického spisovateľa GRAHAMA GREENA za katolíckeho spisovateľa, sám autor s takýmto „zaškatul'kovaním“ nesúhlasil: „*Som spisovateľ, ktorému sa stalo, že je katolík.*“

Hoci v Británii nepovažujú literárni vedci Grahama Greena (2.10. 1904–3.4. 1991) za „významného autora“, na európskom kontinente má jeho dielo oveľa silnejšiu rezonanciu. Pravda je však taká, že aj na Ostrovoch sa Greenove knihy doteraz veľmi úspešne predávajú.

Grahama Greena mnohí označujú za Dostojevského 20. storočia. Anglický románopisec William Golding, Greenov súčasník, ho nazval „kronikárom sužovaného človeka 20. storočia“. Graham Greene totiž vždy rád a veľa cestoval, a to ešte umocnilo jeho schopnosť podať presvedčivú výpoveď o človeku vo vyhrotených situáciách, o tom, kam smeruje ľudstvo, o osude osamoteného človeka v spoločnosti.

Za svoj plodný život stihol byť Graham Greene krátko komunistom, no väčšinu života bol katolíkom. Keď ho začali označovať za katolíckeho spisovateľa, bránil sa tomu, pričom však svoj katolicizmus nepoprel. Svojou slávnou vetou „*Som spisovateľ, ktorému sa stalo, že je katolík*“ skôr odmietol istú literárnu kategorizáciu.

S manželkou Vivien Dayrell-Browningovou

STÁLE AKTUÁLNA OTÁZKA

Aj napriek povedanému je tu stále otázka, a zdá sa, že je stále aktuálna: Dá sa Graham Greene definovať ako katolícky spisovateľ?

V Anglicku bol G. Greene po vydaní knihy *Brightonská skala* (1938) považovaný za katolíckeho spisovateľa. Toto hodnotenie sa potvrdilo vydaním románov *Moc a sláva* (1940), *Jadro veci* (1948) a *Koniec jednej histórie* (1951). Popudený takýmto klasifikovaním sa Greene najskôr usiloval zmenšiť dôležitosť a rýdzosť svojej konverzie (pozn.: konvertoval v roku 1926), no jeho nesentimentálne dobrodružstvá a, priznajme to, aj jeho nespokojnosť s Katolíckou cirkvou kvôli niektorým rozhodnutiam koncilu ho vzdialili od katolíckeho učenia a morálky, aj keď si udržal svoje zvláštne poňatie viery.

Na vyššie položenú zložitú a veľmi diskutovanú otázku hľadal odpoveď v brilantnej eseji v *La Civiltà Cattolica* aj Ferdinando Castelli, SJ, bývalý profesor literatúry na Ústave religionistiky na Pápežskej Gregorovej univerzite. Cez Greenovu silno autobiografickú poviedku *Návšteva u Morina* (1963) sa pokúsil o rekonštrukciu Greenovej náboženskej situácie. F. Castelli si ju vybral z jednoduchého dôvodu – poviedka vyjadruje základný paradox Greenovej náboženskej viery: tá musí byť vždy spojená s pochybnosťou. Priblížme sme si túto poviedku, a to najmä so zreteľom na otázku ohľadom Greenovho zadefinovania ako katolíckeho spisovateľa.

NÁVŠTEVA U MORINA

Pierre Morin je starý francúzsky spisovateľ, ktorého niektorí považujú za slávneho katolíckeho mysliteľa, iní ho podozrievajú z protestantizmu. Mladý Angličan Dunlop sa zaujíma o Morinovo dielo, a tak sa k nemu vyberie na návštevu, aby s ním mohol diskutovať

o „znepokojujúcich veciach ohľadom viery“.

Mladík nachádza v Morinovej knižnici značné množstvo teologických kníh, a tak sa ho spýta, či ich číta. „*Nie, teraz už nie,*“ odpovedá Morin. Keď sa ho Dunlop spýta, prečo má teda toľko teologickej literatúry, Morin odpovedá: „*Aj neschopnosť uveriť musí byť nejakým spôsobom podporovaná.*“ Morin si myslí, že teologické argumenty o viere už neobstoja. Tvrdí, že nestratil vieru, len „*stratil schopnosť veriť*“. Paradox viery a schopnosti veriť. A tak Morin neprištipuje k sviatostiam a je vzdialený od morálky Cirkvi. Svoj postoj vysvetľuje paradoxnými dôvodmi: „*Moja neschopnosť veriť je posledný dôkaz skutočnosti, že Cirkev má pravdu a že viera je pravá. Už dvadsať rokov som vylúčený z milostí a moja schopnosť neveriť zvädla. Presne o tom hovorí knázi, že sa tak stane. Neverím v Boha a v jeho Syna a v anjelov a svätých. No poznám dôvod, prečo neverím. Je to tento dôvod: Cirkev je pravá a je pravdivé, čo ma naučila. Dvadsať rokov som sa zaobišiel bez sviatostí a teraz môžem zisťovať následky. Premenená hostia musí byť niečo oveľa viac ako nejaká hostia.*“

Morin považuje nevoľnosť, ktorú vníma človek, keď sa vzdialí od Cirkvi za dôkaz, pravdy a pravdivosti Cirkvi. Keby bol aktívny člen Cirkvi a nevoľnosť by pokračovala, to by bol podľa Morina dôkaz falošnosti Cirkvi.

Dunlop má pocit, že mu francúzsky spisovateľ blokuje akékoľvek východisko z nevery. Je prekvapený, keď mu Morin nechce poradiť nejaké teologické dielo z jeho knižnice. Morin mu vysvetľuje: „*Nie, ak chceš veriť. Ak si tak pochabý, aby si po tom túžil, musíš sa vyhnúť teológii. Človek môže prijať akú-*

>>>

koľvek vec týkajúcu sa boha, pokiaľ vedci nezačnú vstupovať do podrobností a korolárii. Človek môže prijať Najsvätejšiu Trojicu, ale diskusie, ktoré nasledujú...“ Aby bolo jasné, čo tým myslel. Morin dodal: „Nikdy by som sa neusiloval dôjsť k nejakému výsledku v diferenciálnom počte s Pytagorovou tabuľkou. Skončil by som tým, že nebudem veriť výpočtu.“

VERENIE A VIERA

Do akej miery sa literárny Morin stožňuje v názoroch so svojím autorom?

Profesor F. Castelli v tejto súvislosti poukazuje na interview, ktorý poskytol G. Greene v roku 1982 Marii-Françoise Allainovej. V rozhovore sa nájdu vety uvedené v poviedke *Návšteva u Morina*.

Spisovateľ sa v rozhovore priznal, že asi tridsať rokov už nepristupuje k sviatostiam, pretože sa necíti na to, aby sľúbil, čo je k rozhradeniu potrebné. O svojej viere prezradil: „S rastúcim vekom vzrástli aj pochybnosti, to je pravda, ale vzrástla aj moja viera. Je rozdiel medzi verením (belief) a vierou (faith). Ak neverím v Y alebo X, zasiahne viera, aby mi povedala, že robím chybu, keď neverím. Viera je nad verením: dá sa povedať, že je to Boží dar, zatiaľ čo o verení sa dá povedať, že sa zakladá na rozume. Preto si uchovávam svoju vieru, aj keď naprieč dlhým obdobím neverenia (disbelief).“

Jan Čulík počas otvorenia pražskej výstavy o Grahamovi Greenovi pri príležitosti 100 rokov od narodenia spisovateľa, označil Greenov život za únik: „Únik od manželstva, od rodiny, od katolíckej ortodoxie.“ Zdôvodňoval to vyjadrením samotného G. Greena: „Spisovateľ má dve povinnosti: hovoriť pravdu, ako ju vidí, a neprijímať nijaké zvláštne výsady. Jediná výsada, na ktorú si môže umelec robiť nárok, je nelojálnosť. Patrim ku Katolíckej cirkvi, z čoho by mi ako spisovateľovi mohli vznikať veľké problémy, keby ma nezačraňovala nelojálnosť.“

Aj keď sa z Greenovho výroku o nelojálnosti môže na prvý pohľad zdať, že spisovateľ bol akýsi rebel voči Katolíckej cirkvi, z vyššie povedaného však vyplýva, že ona „nelojálnosť“ je v podstate „rozdiel medzi verením a vierou“.

ZMRZAČENÁ TEOLÓGIA

Jedno je isté: najvydarenejšie diela G. Greena sú vybudované na niektorých základných katolíckych pravdách. „Nie však v apologetickom štýle, ale prostredníctvom rozboru hlbín duše,“ napísal profesor F. Castelli. Podľa neho je v Greenových poviedkach táto ana-

lýza takmer neprítomná, ale „nie je tam neprítomná potreba zakotviť sa v niektorých katolíckych pravdách, aby človek žil v pokoji a dal zmysel svojmu životu“. Napokon, veď aj Greenov Morin vyznáva, že keby bol človekom bez viery, „urobil by dobre, keby ihneď zostúpil do hrobu, aby nebral druhým odvahu“.

Profesor F. Castelli tvrdí, že Greenova teológia, ktorá sa objavuje v jeho poviedkach, „nie je zvlášť vynikajúca“. „Určite má niektoré kladné prvky, ale celkovo – myslím predovšetkým na Návštevu u Morina – je zmračená a nepodstatná. Rozlíšenie medzi vierou a verím neobstojí,“ nekompromisne dodáva F. Castelli.

Encyklika sv. Jána Pavla II. *Fides et ratio* dáva talianskemu profesorovi za pravdu. V nej poľský pápež píše: „Pravda kresťanského Zjavenia, ktorú nachádzame v Ježišovi z Nazaretu, umožňuje komukoľvek prijať 'tajomstvo vlastného života'. (...) Pravda, ktorú nám umožňuje poznať Zjavenie, nie je zrelé ovocie alebo vrcholný bod myšlienky, spracovanej rozumom“ (čl. 15). Podľa sv. Jána Pavla II. „rozum a vieru nemožno od seba odlúčiť bez toho, že by v človeku nezanikla možnosť primerane poznať seba, svet a Boha“ (čl. 16). Napokon, sv. Pavol v *Liste Rimanom* to napísal jasne: „Je im predsa zjavné, čo možno o Bohu vedieť; Boh im to zjavil. Veď to, čo je v ňom neviditeľné – jeho večnú moc a božstvo –, možno od stvorenia sveta rozumom poznávať zo stvorených vecí“ (Rim, 1, 19-20). Na základe Pavlovho klasického textu o možnosti poznať božskú bytosť zo stvorených vecí, pápež v encyklike *Fides et ratio* tvrdí: „Rozumu človeka sa teda prisudzuje schopnosť, ktorá zdanlivo prevyšuje jeho prirodzené hranice. (...) Vo filozofickej odbornej reči by sme mohli povedať, že v dôležitom pavlovskom texte sa potvrdzuje metafyzická schopnosť človeka“ (čl. 22).

KÁDROVÝ POSUDOK DOBY

Aj keď je profesor F. Castelli na Grahama Greena ohľadom teológie tvrdý a nekompromisný (napokon, idealizácia je vždy scestná), jedným dychom však vyzdvihuje spisovateľovo majstrovstvo: „Jeho umenie rozprávača vybuchuje takmer vo všetkých poviedkach. Jasný, farbisť štýl hutného významu; bohatstvo vynaliezavosti, ktorá nie je únikom zo skutočnosti, ale schopnosťou vykresliť ju v plnosti a nepredvídateľnosti.“ Vyzdvihuje veľmi živé a dramatické zápletky, ktoré „upútavajú pozornosť svojou technikou napätia“. Nezabúda spomenúť ani Greenove „veľmi príjem-

Pavol VI.: „Niektoré miesta vašich kníh budú určite pohoršovať istý druh katolíkov, ale to by ste si nemali všimnúť.“

né šľahy humoru a irónie“.

A hoci jezuitský profesor polemizuje s Greenovou teológiou, bez mihnutia oka tvrdí: „Áno, je to prvotriedny rozprávač. Predovšetkým preto, lebo kladie pred čitateľa nevyhnutné problémy a stavia ho pred tajomstvo života.“ Dokonca v laudatio na Greena neváha pripustiť, že pri čítaní jeho diel sa v mysli vybavuje 7. verš Žalmu 64: „Hlbočina je človek a jeho srdce priepať.“

Lorenzo Del Zanna, ďalší taliansky jezuita a literárny vedec, ktorý sa tiež zamýšľal nad Greenovým katolicizmom, pri príležitosti spisovateľovej smrti v roku 1991 v *La Civiltà Cattolica* poznamenal, že aj napriek zvláštnemu vzťahu Grahama Greena ku Katolíckej cirkvi sa „Greenovi podarilo viesť do anglického románu teologické pojmy bez toho, aby prekrútil vieru či formu“. Vyzdvihol, že v časoch výrazne „splošteného horizontu“ môžu byť Greenove diela podnetom „k znovuzískaniu zmyslu pre hriech a jeho následky a k tušeniu tajomného diela milosti, o ktorej súčasný človek stratil úplne pojem a skúsenosť“.

Aj niektoré Greenove divadelné diela či poviedky znepokojujú a obnažujú naše mravné a náboženské poklesky. Podľa Lorenza Del Zanna G. Green nechcel nechať čitateľa či diváka „unavovať a nechať ho ľahostajným“. Jan Čulík to zhrnul do vety: „Greene podáva správu o stave súčasného sveta, píše kádrový posudok doby.“

PAVOL PRIKRYL
(Snímky: wiki, net)

Rodinné rondely

SVETLOSLAV VEIGL, OFM, venoval problematike rodiny celú zbierku – *Rodinné rondely*, ktorá vyšla vo vydavateľstve Serafín v roku 1994. Pri príležitosti zasadania mimoriadnej Biskupskej synody o rodine uverejňujeme básne zo spomínanej zbierky.

Boží dar

Láska je Boží dar, dych svieži,
kvet nebeského plameňa.
Jak keď na polia ticho sneží,
láskou je duša zmámená.

Za dušou duša večne beží
prečistou láskou zranená.
Láska je Boží dar, dych svieži,
kvet nebeského plameňa.

V snoch čistých čistá radosť leží.
Sen čistý šťastie znamená –
to vašu lásku žehná Ježiš.

Láska je Boží dar, dych svieži,
kvet nebeského plameňa.

Najkrajšie meno

Najkrajšie meno sveta: mama.
Odovzdávanie života.
Jasavý spev i večná dráma,
keď Pán Boh nový život dá.

Mama, čo večne volala ma.
Anjelská clivosť, dobrota.
Najkrajšie meno sveta: mama.
Odovzdávanie života.

Ostala v duši so mnou sama,
keď prepadla ju clivota,
až zhorela mi ako slama.

Najkrajšie meno sveta: mama.
Odovzdávanie života.

Drž si ma pod srdcom

Prosím ťa, mama, koliš, hlad' ma,
drž si ma pevne pod srdcom,
po láske prahne duša hladná,
po bozku túži horúcom.

Znovu a znovu duša hlad má,
slniečko hľadá pod slncom.
Prosím ťa, mama, koliš, hlad' ma,
drž si ma pevne pod srdcom.

Keď spravím krôčik, nezavrát' ma,
pomáhaj mojim pokusom.
Mamička s dieťaťom sa mazná.

Prosím ťa, mama, koliš, hlad' ma,
drž si ma pevne pod srdcom.

Ocko

Najkrajšie meno sveta: ocko.
Jak svätý Jozef ochranca.
Rád by som bol zas malé decko,
čo na ocka sa ponáša.

Keď ocko rád má svoje očko,
tomu vždy rado poddá sa.
Najkrajšie meno sveta: ocko.
Jak svätý Jozef ochranca.

Na mori verne chráni loďstvo,
keď dravý vír ho unáša
pod ťarchou unavených rôčkov.

Najkrajšie meno sveta: ocko.
Jak svätý Jozef ochranca.

Aj láska sa zauzlí

Aj v láske všeličo sa zauzlí
občas, a vtedy vzdychám: Beda mi!
Lepšie je neďávať sa na uzly,
a lietat' radšej medzi hviezdami,

ktoré mám v srdci, keď je život zlý
a na dušu mi sadá havran škriekavý.
Aj v láske všeličo sa zauzlí
občas, a vtedy vzdychám: Beda mi!

V biedach mi svieti Víťaz na kríži
– Ježiš pod krížom padnúť nedá mi.
Bez krížov srdcia by nám zakysli.

Aj v láske všeličo sa zauzlí
občas, a vtedy vzdychám: Beda mi!

Hľadáme ťa jak plaché lane

Rodiny naše rozhodané
obrodia sa len s Ježišom.
Príď ku nám zase, Kriste, Pane,
by láskou ožil zas náš dom,

by naše srdcia doráňané
zvonili zas jak zunný zvon.
Rodiny naše rozhodané
obrodia sa len s Ježišom.

Príď ku nám, tu sú naše dlane
chvejúce sa jak rajský strom.
Hľadáme ťa jak plaché lane.

Rodiny naše rozhodané
obrodia sa len s Ježišom.

Aj mocní tohto sveta

Aj všetci mocní tohto sveta
rodinu majú chrániť, ctiť,
nezatláčať ju do sfér geta,
nedovoliť ju kaličiť,

by v dobrých mravoch rástlo dieťa,
tak mohlo ľudstvo zvelebiť.
Aj všetci mocní tohto sveta
rodinu majú chrániť, ctiť.

Deťom nech očka slnkom svietia,
by mohli raz svet ožiarit
nádejou, láskou v lúčoch leta.

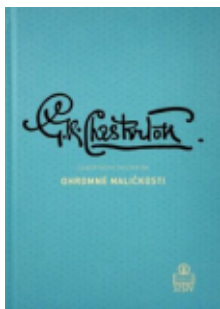
Aj všetci mocní tohto sveta
rodinu majú chrániť, ctiť.

SVETLOSLAV VEIGL, OFM, (1915–2010) sa narodil v Horňanoch. V roku 1932 vstúpil do františkánskej rehole, v rokoch 1936–1940 študoval bohoslovie v Salzburgu a v Bratislave. Za kňaza bol vysvätený 16. 6. 1940. V rokoch 1940–1944 študoval na filozofickej fakulte v Bratislave (odbor slovenčina-filozofia). Pôsobil ako stredoškolský profesor, po poštátnení cirkevných škôl odišiel do pastorácie. Od roku 1978 pôsobil v Kráľovej pri Senci, kde je aj pochovaný.

Základnými motívmi jeho tvorby sú láska k človeku, Bohu a národu. Poukazuje na stálosť morálnych hodnôt kresťanstva, mravné a sociálne rozpory skutočnosti. Celý život bol literárne činný a vydal mnohé básnické zbierky.

Ohromné maličkosti vyšli po prvý raz v slovenčine

Ohromné maličkosti

Gilbert Keith CHESTERTON (1874–1936), jeden z najznámejších konvertitov na katolícku vieru, napísal desiatky kníh a stovky básní, poviedok, článkov a esejí. Niekoľko jeho diel vyšlo aj v slovenčine, spomeňme *Detektívne príbehy otca Browna*, životopisnú knihu *Svätý František z Assisi* a slávnu *Ortodoxiu*; pod názvom *Najlepšie je nevy povedané* vyšiel nedávno výber z jeho poézie.

je nevy povedané vyšiel nedávno výber z jeho poézie.

Gilbert K. Chesterton je právom považovaný za majstra paradoxu. V *Ortodoxii* píše, že „ak človek chce zväčšiť svoj svet, musí zmenšiť sám seba“. A na inom mieste tohto diela o svojej osobnej filozofii pripomína potrebu pochybovať o sebe, ale nepochybovať o pravde.

Ohromné maličkosti, to je zbierka 39 „nevelkých, ale zvláštnych príbehov“, krátkych esejí, ktoré boli pôvodne publikované v *Daily News*. Autor v predslove píše, že predstavujú akýsi nepravdivý denník, zachytávajúci možno jeden deň z dvadsiatich. Témy sú všedné, vychádzajú z pozorovania obyčajných vecí a drobných, no predsa zaujímavých i prekvapivých skutočností, ktoré neraz prehliadame, lebo sa nezamýšľame nad tým, čo vidia naše oči.

Čitateľ, očakávajúci silný príbeh či závažnosť posolstva, bude možno sklamaný. Tu ide totiž o poéziu každodennosti a filozofiu zameranú na detail. Umenie „očného atléta“ spočíva v schopnosti vytážiť z minima maximum. Veľké veci sa skladajú z malých – kto neobjaví malé, nedospeje k veľkému: „Viditeľný svet sa hýbe pod náporom neviditeľného sveta...“ (esej *V krajine, kde všetko je hore nohami*).

Chesterton však píše hlavne o človeku, o jeho túžbach a prejavoch, o zmysle existencie – aj keď odľahčene, nenútené, s humorom, jemnou iróniou aj seba-iróniou. V titulnej eseji *Ohromné maličkosti* konštatuje, že človek dneška chce byť veľký, chce cestovať, všetko spoznať presúvaním sa z miesta na miesto; pritom stačí zostať na svojom a dobre sa dí-

vať, poctivo premýšľať, mať otvorené srdce: „Svet nikdy nezahynie na nedostatok divov, nanajvýš na nedostatok údivu.“

Vlastný svet sme priviedli do zvláštneho duševného stavu, ako čítame v *Záhade slávnostného sprievodu*: „Je to stav, v ktorom všetky prirodzené vysvetlenia zlyhali a žiadne nadprirodzené vysvetlenie sa neobjavilo.“ S tým súvisí „vyslovene idiotská vec“, devastujúca spoločenské prostredie, a to kult úspechu, ktorý nás ženie do nezdravej súťaživosti: „Musíte prekonať toho druhého; môže to znamenať, že človek je najúspešnejší, keď sa mu podarí ujsť z boja...“ (*Prehistorická stanica*).

Autorov pohľad je kritický, ale to neznamená, že modernú dobu odpisuje. Vidí možnosť nápravy. Človek môže všeličo zmeniť, aj sám seba. Keď je prostre-

Snímka: wiki

die ľudského života sivé, keď sa zdá byť všetko nemenné a jednotvárne, vtedy povstane nesmrteľná duša; tak uvažuje v eseji *Tajomstvo vlaku*. A dokladá: „Verím v nadprirodzený svet ako vec intelektu a rozumu, nie osobnej skúsenosti. Nevidím duchov; vidím iba prirodzený predpoklad ich existencie. Je to záležitosť inteligencie...“ (*Dokonalá hra*).

Ohromné maličkosti majú svoj pôvab. Chestertonova schopnosť vystihnúť a vyjadriť podstatu javov i príbehov je obdivuhodná. Pripomeňme si ešte myšlienku z eseje *Dvanásť mužov*: „Keď ide o katalógizovanie knižnice, vynájdenie slnečnej sústavy alebo podobnú maličkosť, sú potrební odborníci. No keď treba urobiť niečo veľmi vážne, spoločnosť zhromažďí dvanásť jednoduchých mužov. Ak si dobre pamätám, rovnakú vec urobil aj zakladateľ kresťanstva.“

JÁN MARŠÁLEK

G. K. Chesterton: *Ohromné maličkosti* Trnava, Spolok svätého Vojtecha, 2014

Snímka: CTV

Nová mediálna prezentácia

Originalita, ktorú vniesol pápež František do výkonu svojej služby, je zjavná všetkým, prijíma ju pozitívne takmer každý, aj keď si ju sekulárne médiá nezriedka interpretujú po svojom.

Podmanivý, ale nie podliezavý pontifikát Svätého Otca Františka je tvorený nielen slovami, ale aj mimikou a gestami, ktorých výrečnosť nie je o nič menšia.

Zásadná novosť, ak odrátame obvyklú tvorivosť a vyberavosť svetských médií, však spočíva vo Františkovom osobnom prístupe k prezentácii pápežského posolania. Dôsledne sa vyhýba exkluzivitám a senzáciám, no aj napriek tomu je stredom záujmu. Nie je narcistický, ale transparentný. Nenecháva sa vláčiť politickými a ekonomickými záujmami, ktoré v médiách vládnu alebo sú zastierané, či naopak – predstierané. Obracia sa k jednotlivcom, nie k masám. Úspešne uniká schematizmom a bez ideologického nádychu prezentuje kresťanskú vieru.

BEZ AUTORIZÁCIE

Pápež koná presne tak, ako to vyjadril v svojom programovom texte *Evangelii gaudium*: usiluje sa, aby sa všetky cirkevné štruktúry vo vzťahu k súčasnému svetu usilovali skôr o evanjelizáciu než o sebazáchovu. František tu má určite na mysli aj Petrov stolec.

Jedine v tejto súvislosti sa dajú chápať jeho novoty. Svoje príhovory pri rannej omši v Dome sv. Marty si pápež nepripravuje písomne, ale ponecháva na druhých, aby ich zachytili a mediálne prezentovali. V určitých prípadoch sa nebráni ani tomu, aby ľudia, s ktorými sa stretáva súkromne, zachytili obsah jeho slov a dáva k ich zverejneniu súhlas, a to bez toho, aby ich autorizoval. Prvý takýto

rozhovor poskytol talianskemu novinárovi a agnostikovi Eugeniovi Scalfarimu pre denník *La Repubblica*. Najskôr bol zverejnený aj na oficiálnych webových stránkach Svätej stolice, ale potom bol stiahnutý; druhý rozhovor s ním sa už na oficiálnom vatikánskom webe neobjavil vôbec. Oba texty si totiž zakaždým vyslúžili komentár vatikánskeho hovorcu, pretože obsahovali značné nepresnosti. Boli to skôr komentáre, z ktorých totiž nebolo zrejme, čo pápež skutočne povedal, a čo nie.

Tento prístup k mediálnej prezentácii sa dá chápať rôzne. Určite by však nebolo evanjeliové vykladať ho ako nedbalosť pápeža k otázkam viery. Ak sa tu nejaká pomalosť vyskytuje, potom vo vzťahu k pápežovmu, a nie Božiemu majestátu.

NEJDE O ZAMLČANIE

V sekulárnych médiách, kde podobne formulované a neautorizované oznámenia prevládajú, sa pápežov postoj javí inak, totiž ako prejav vľúdnosti k človeku, s ktorým hovorí, a zároveň dôvery v Boha a v jeho prozreteľnosť. Napokon, každý veriaci sa k svojmu neveriacemu známemu či priateľovi chová rovnako. Nepresviedča ho nevyžiadanými citáciami z Kréda či z Magistéria Cirkvi, a už vôbec nekontroluje, čo o ňom dotýčný neskôr hovorí.

No dôležité je však niečo iné. Ak oficiálne vatikánske médiá nezverejnia obsah nejakého súkromného pápežovho rozhovoru alebo o ňom len stručnejšie

referujú, nedeje sa tak v úsilí zamlčať niečo nepohodlné, ale len preto, lebo nebol autorizovaný. Stalo sa to už niekoľko ráz. Takzvané Františkovo desatoro, ktoré vyšlo v júli v nedeľnej prílohe *Viva* argentínskych novín *El Clarín*, vytvoril a publikoval Pablo Calvo, pápežov priateľ, ktorý pri jeho tvorbe vychádzal zo svojho 77 minútového videozáznamu, tiež nebolo publikované Svätou stolicou, ale nebolo hovorcom Vatikánu ani nijak korigované. Necelé štyri minúty tohto záznamu sa dajú pozrieť len na webových stránkach spomínaných argentínskych novín, poprípade v iných sekulárnych médiách. A určite prináša plody.

ÚSILIE O SRDEČNOSŤ

Kvôli tomu však netreba osočovať oficiálne vatikánske médiá z nejakého úsilia o zamlčovanie pápežových myšlienok, ako sa to neraz deje.

Žabomyšie ťahanice o pápeža a jeho magistérium sú však pre isté katolícke kruhy typické. Žurnalistická senzáciačnosť, nezriedka ideologicky podfarbená, však bráni vidieť skutočnú novosť, ktorá sa spolu s evanjeliom vinie celými dejinami. Ak sa Kristov námestník oslobodzuje od určitých historických nánosov svetského majestátu a navodzuje jemnejšiu, viac diferencovanú, slobodnú a autentickú komunikáciu v tej najobcenejšej, ľudskej rovine, potom sa určite neprotiví zjavenej pravde, ani Božej prozreteľnosti, ale sa usiluje o srdečnosť.

A Svätý Otec tak robí presne v duchu úcty ku Kristovmu Srdcu, ktorého šírením boli podľa súkromných, no cirkevne schválených zjavení sv. Márie Markéty Alacoque poverení práve kňazi Spoločnosti Ježišovej.

MILAN GLASER, SJ/RV

**Mat'
posledných
päť dolárov,
tri dám
do reklamy**

Henry Ford

**Mat' posledné
peniaze,
objednám si**

VOX

UMENIE DUCHA - Návrat súčasného umenia do chrámu

Archanjel Gabriel

V jezuitskej Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v Piešťanoch pokračuje projekt pod názvom *UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu*. Projekt vytvára priestor pre diela súčasného umenia, ktoré odzrkadľujú kresťanské poslanstvo. Navracia ich do chrámu, kde kvalitné súčasné umenie – z rôznych dôvodov – často chýba.

Mesiace september a október sa v cirkevnom kalendári spájajú so sviatkami anjelov – 29. septembra slávime sviatok archanjelov Gabriela, Rafaela a Michala, 2. októbra sviatok anjelov strážnych.

Anjeli (z gr. *angelos*, *posol*) nie sú bájne či rozprávkové bytosti. Ich pravým poslaním je niesť Božie poslanstvo, pripomínať nám poslanie, ktorým nás Boh v živote poveril, a sprevádzať nás na ceste jeho naplňania.

V Biblii sa o anjeloch dočítame na takmer 400 miestach. Sprevádzajú celý Ježišov život – archanjel Gabriel prináša Panne Márii radostnú zvesť o príchode Božieho Syna na svet, v noci jeho narodenia sa zjavujú pastierom, Jozefovi vo sne prikážu, aby zachránil dieťa Ježiša pred Herodesom útekom do Egypta a po čase ho priviedol späť. Ježišovi posluhujú po pokúšaní na púšti, prichádzajú k nemu na Olivovom vrchu, keď prijíma vôľu svojho Otca, stretávame ich v hrobe po jeho sláv-

nom zmŕtvychvstání.

Aj naše životy neprestajne sprevádzajú anjeli, ktorí nás zvláštnym spôsobom chránia. Ich sviatok je časom, keď môžeme obnoviť svoju citlivosť vnímania ich pôsobenia v našich životoch.

Anjeli sa, prirodzene, stali častým námetom výtvarného umenia a stále v ňom majú svoje miesto. Pôvodne sa inšpirovali starovekými zobrazeniami a ich ikonografia závisela od konkrétneho obdobia. Väčšinou sa zobrazovali ako mladíci s krídlami alebo ako deti (*putti*).

Ľudovít Hološka, ktorého tvorba je charakteristická kultivovaným kolorizmom, zobrazil archanjela Gabriela výrazovými prostriedkami farby a niekoľkými ťahmi obrysovej línie: je akoby osvietený svetlom Božím, ktoré pri stretnutí ďalej sprostredkúva Panne Márii. Aj naši anjeli nám prinášajú určené poslanstvo.

Autor o svojich postojoch píše: „Preto treba vnútornú tendenciu, ktorá všetko

zjednodušuje, ustavične korigovať vonkajším svetom... a napájať sa ním. Je nekonečný a neumožňuje nám upadnúť do schém. Obraz je výsledok poznávania svojho vnútra i sveta, musí byť vždy otvorený, každý je jedinečný a musí byť vždy dobývaný – v tom je jeho opodstatnenie.“

-red-

Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre

VOX

Celý ročník
si môžete objednať

kedykoľvek v priebehu roka.

Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.

Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.

Pozor! Zmena čísla bankového konta:
SK20 0200 0000 0075 1694 9112

Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu

VOX

Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre

Vydáva Občianske združenie

Vox In Deserto

Sídlo OZ ViD a adresa redakcie:

Dvojkřížna 4, 821 07 Bratislava

ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.

Predplatné si je možné objednať

e-mailom alebo telefonicky:

vox@prikryl.sk

+421 915 793 811

Číslo bankového konta:

IBAN: SK20 0200 0000 0075 1694 9112

BIC: SUBASKBX

Šéfredaktor: Pavol Prikryl

tel. +421 915 793 811,

e-mail: vox@prikryl.sk,

prikryl62@gmail.com